



Верховний
Суд



КАСАЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД у 2023 РОЦІ

ВСТУПНЕ СЛОВО	4	ПОДІЇ ТА СПІВПРАЦЯ	42
ПРО СУД	6	Дні адміністративної юстиції України	42
Завдання	6	Наукові та науково-практичні заходи	48
Особливості суду	6	Освітні програми	52
Керівництво суду	7	Співпраця з Національною школою суддів України	53
Суддівський корпус	7	Фахові зустрічі	54
Суддівське самоврядування	11	Міжнародне співробітництво	54
Апарат суду	12	КОМУНІКАЦІЯ ІЗ СУСПІЛЬСТВОМ	59
Кадровий потенціал	14	Розгляд запитів і звернень	59
СУДОВА СТАТИСТИКА	15	Діалог з юридичною спільнотою	60
Загальні показники роботи	15	Дітям про суд	62
Позовне провадження	15	Діалог зі студентством	64
Апеляційне провадження	16	Медіаактивність	65
Касаційне провадження	16	ДОСТУПНИЙ СУД	66
СУДОВА ПРАКТИКА	18		
Правові висновки у зразкових справах	18		
Правові висновки судових палат	18		
Правові висновки об'єднаної палати	25		
ДІЯЛЬНІСТЬ АПАРАТУ СУДУ	26		
Організаційне та нормативно-правове забезпечення	26		
Управління персоналом	27		
Управління документами	29		
Забезпечення проведення судових засідань	32		
Внутрішня комунікація	36		
Здоров'я та безпека	38		

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

ВККСУ	– Вища кваліфікаційна комісія суддів України
ВП ВС	– Велика Палата Верховного Суду
ВРП	– Вища рада правосуддя
ВРУ	– Верховна Рада України
ВС	– Верховний Суд
ЄСПЛ	– Європейський суд з прав людини
КАС ВС, КАС	– Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду
КАС України	– Кодекс адміністративного судочинства України
ЦВК	– Центральна виборча комісія
НАПрН України	– Національна академія правових наук України
ПК України	– Податковий кодекс України



Шановні читачі!

У складних умовах сьогодення належний, повноцінний, ефективний судовий захист прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень і надалі є основним пріоритетом у роботі КАС ВС.

Другий рік поспіль ми відчуваємо вплив війни, зокрема, на правову сферу.

Одразу після повномасштабного вторгнення оновлено законодавство у сфері соціального захисту осіб, які беруть участь у відсічі збройної агресії російської федерації проти України.

Особливо важливими й такими, що потребують уваги, стали питання соціального захисту

військовослужбовців, учасників бойових дій, осіб з інвалідністю внаслідок війни, учасників війни, членів їхніх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни.

Різко зросли масштаби та швидкість внутрішнього переміщення осіб, що призвело до збільшення кількості внутрішньо переміщених осіб і проблемних питань, пов'язаних із реалізацією їхніх прав.

Саме соціальним спорам («Соціальні права. Виклики воєнного часу») була присвячена Шоста міжнародна науково-практична конференція «Адміністративна юстиція в Україні: проблеми теорії та практики», яку щороку організовує та проводить КАС ВС.

Судді ВС у КАС під час розгляду справ

оптимально використовують усі можливі механізми процесуального закону задля максимального захисту прав, свобод та інтересів людини в умовах воєнного стану.

Актуальним також є питання поновлення та продовження процесуальних строків. Питання поновлення строку на касаційне оскарження судових рішень у разі його пропуску з причин, пов'язаних із введенням воєнного стану, вирішується окремо в кожному випадку, зважаючи на доводи, наведені в заяві про поновлення такого строку.

Статистичні дані показують, що у 2023 році КАС ВС працював не лише безперервно, а й максимально ефективно. На кінець року суд домігся рекордного за всі роки зменшення кількості нерозглянутих справ.

Технологічні інструменти, запроваджені в суді в попередні роки, стали частиною нашого повсякденного робочого середовища. Судді ВС у КАС і працівники апарату відчули позитивні зміни, які відбулися у зв'язку із збільшенням частини електронного судочинства. Це – зручне та швидке надіслання учасникам справ повісток, судових рішень, інших процесуальних документів, надання матеріалів справ для ознайомлення та економія державних коштів на поштові відправлення.

Ми розуміємо, що запровадження повноцінного електронного судочинства є важливим для судової системи, тому завжди підтримуємо інновації в цій сфері.

Упродовж року діяльність КАС ВС була спрямована не тільки на подолання викликів війни, а й на післявоєнне майбутнє України та адміністративного судочинства.

Судді ВС у КАС, більшість з яких є провідними науковцями в галузях адміністративного й конституційного права, підтримують синергію науки

та практики, що, безумовно, сприяє розвитку та фундаменталізації юридичної науки, правотворення та правозастосування. Про це свідчать результати науково-практичних заходів, учасниками яких були судді ВС у КАС.

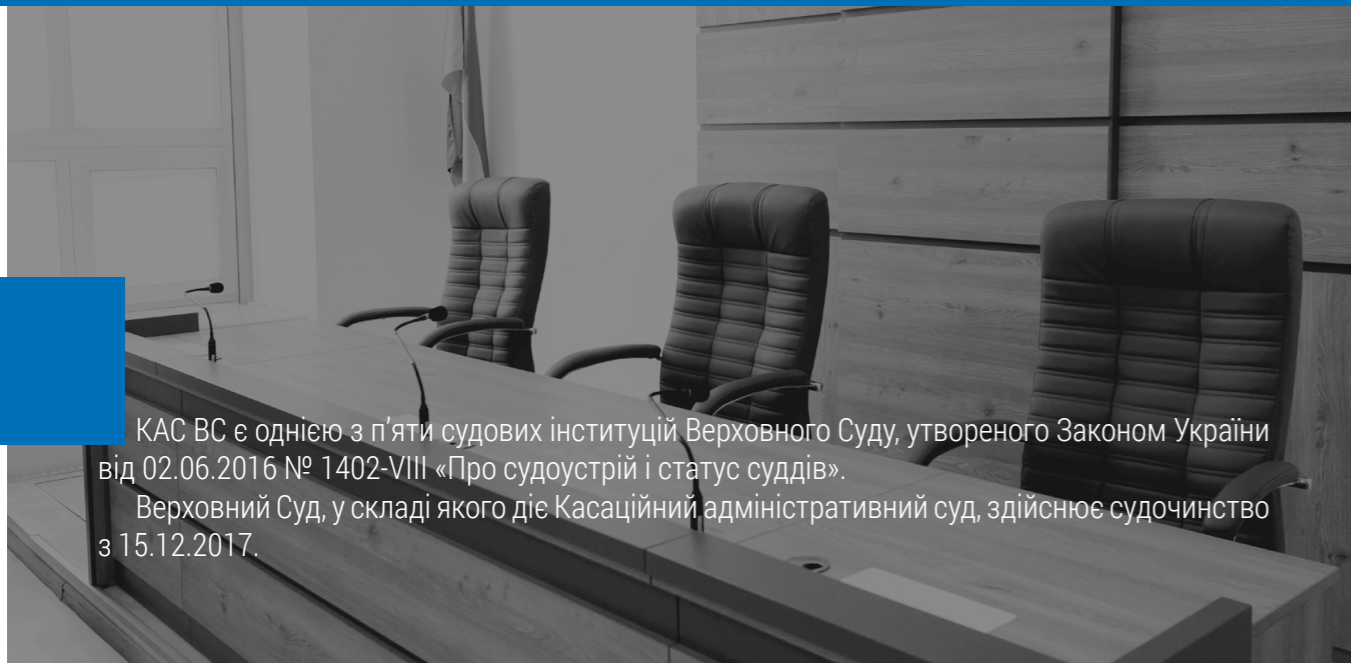
Ми щиро віримо, що Україна свій статус кандидата в члени Європейського Союзу у недалекому майбутньому змінить на повноправне членство в цьому об'єднанні, а національна правова система наслідуватиме найкращі європейські правові традиції і механізми.

КАС ВС активно співпрацює з адміністративними судами інших країн світу (Польщі, Німеччини, країн Балтії та ін.). Під час проведення численних міжнародних заходів за участю суддів ВС у КАС порушувалися питання судової практики, можливих і потрібних змін матеріального та процесуального законодавства України, які сприятимуть відновленню нашої країни.

Колектив суддів ВС у КАС та апарату суду усвідомлює те, що вся проведена судом робота була можлива завдяки відвазі й стійкості наших захисників.

Слава всім захисникам, а також тим, хто працює і наближає перемогу України!

Голова Касаційного адміністративного суду
у складі Верховного Суду
Михайло СМОКОВИЧ



КАС ВС є однією з п'яти судових інституцій Верховного Суду, утвореного Законом України від 02.06.2016 № 1402-VIII «Про судову систему і статус суддів».

Верховний Суд, у складі якого діє Касаційний адміністративний суд, здійснює судочинство з 15.12.2017.

ЗАВДАННЯ

Забезпечення сталості і єдності судової практики у порядку та спосіб, визначені процесуальним законом, з метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень

ОСОБЛИВОСТІ СУДУ

Конституційний статус

Статтю 125 Конституції України встановлено, що з метою захисту прав, свобод та інтересів особи у сфері публічно-правових відносин діють адміністративні суди.

Закріплення на конституційному рівні мети діяльності адміністративних судів – це визнання важливої ролі таких судів для держави, людини та громадянина і свідчення того, що запровадження

адміністративної юстиції – фундаментальна вимога до правової держави.

Суд першої інстанції

Зразкові справи

В адміністративному процесі застосовується такий унікальний для вітчизняного судочинства механізм забезпечення єдності судової практики, як зразкова справа. Суть цього механізму полягає в ухваленні ВС (з можливим подальшим судовим контролем із боку ВП ВС) судового рішення в зразковій справі, яке повинні взяти до уваги всі адміністративні суди під час вирішення типових (аналогічних) справ.

Особливо важливі справи

Адміністративні справи щодо встановлення ЦВК результатів виборів або всеукраїнського

референдуму, справи за позовом про дострокове припинення повноважень народного депутата України, а також справи щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності ВРУ, Президента України, ВРП, ВККСУ мають істотний вплив на стабільність конституційного ладу, тому їх розгляд здійснюється найбільш досвідченими суддями адміністративної юстиції – суддями ВС у КАС.

КАС ВС як суд першої інстанції також розглядає справи про бездіяльність Кабінету Міністрів України щодо невнесення до ВРУ законопроекту на виконання (реалізацію) рішення Українського народу про підтримку питання загальнодержавного значення на всеукраїнському референдумі за народною ініціативою та рішень, дій чи бездіяльності органів, які обирають (призначають), звільняють, оцінюють членів ВРП, щодо питань обрання (призначення) на посади членів ВРП, звільнення їх із таких посад.

Із 2023 року до юрисдикції КАС ВС як суду першої інстанції віднесено розгляд справ щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів призначення суддів Конституційного Суду України в процесі конкурсного відбору кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України, а також Дорадчої групи експертів щодо оцінювання таких кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України.

Суд апеляційної інстанції

КАС ВС як суд апеляційної інстанції переглядає рішення, ухвалені Шостим апеляційним адміністративним судом у справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності ЦВК (крім справ щодо встановлення ЦВК результатів виборів або всеукраїнського референдуму), члена цієї комісії, ухвалених (вчинених) у межах виборчого процесу, а також дій кандидатів на пост Президента України, їхніх довірених осіб, та рішення у справах про примусове відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності, про заборону політичних партій.

Суд касаційної інстанції

КАС ВС як суд касаційної інстанції переглядає судові рішення місцевих та апеляційних адміністративних судів.

КЕРІВНИЦТВО СУДУ

КАС ВС очолює його голова – суддя Михайло Смокович, якого на цю посаду обрали збори суддів ВС у КАС шляхом таємного голосування на другий чотирирічний строк із 07.12.2021.

СУДДІВСЬКИЙ КОРПУС

Вища рада юстиції рішенням від 27.10.2016 № 3021/0/15-16 погодила кількість суддів у КАС ВС – 30 штатних одиниць.

Указом Президента України від 10.11.2017 № 357/2017 «Про призначення суддів Верховного Суду» на посади суддів ВС у КАС призначено 28 суддів.

Указами Президента України від 14.12.2017 № 417/2017 і від 30.08.2018 № 260/2018 призначено ще по одному судді.

ВРП 31.07.2018 погодила кількість суддів у КАС ВС – 56 штатних одиниць (рішення № 2457/0/15-18).

Указом Президента України від 07.05.2019 № 195/2019 «Про призначення суддів Верховного Суду» на посади суддів ВС у КАС призначено ще 25 суддів.

Указом Президента України від 13.10.2021 № 530/2021 на посаду судді ВС у КАС призначено ще одну суддю.

На кінець 2023 року фактична чисельність суддів ВС у КАС становила 47 суддів. 9 посад суддів є вакантними у зв'язку з виходом суддів у відставку та звільненням у 2020–2023 роках.

Судові палати

Відповідно до ч. 5 ст. 37 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у КАС ВС обов'язково створюються окремі палати для розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів; захисту соціальних прав; виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян.

Судова палата з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів

Судову палату з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів очолює суддя Раїса Ханова, яку на цю посаду обрано на другий чотирирічний строк більшістю голосів суддів судової палати шляхом таємного голосування з 08.12.2021.

До складу судової палати входить 15 суддів.



Судді цієї судової палати здійснюють правосуддя:

як суд першої інстанції у справах:

- щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності ВРУ, Президента України, ВРП, ВККСУ, органів, які обирають (призначають), звільняють, оцінюють членів ВРП;
- про дострокове припинення повноважень народного депутата України;
- щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів призначення суддів Конституційного Суду України у процесі конкурсного відбору кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України, а також Дорадчої групи експертів щодо оцінювання таких кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України;

як суд касаційної інстанції у справах:

- щодо митної справи (крім охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності);
- зовнішньоекономічної діяльності;
- спеціальних заходів щодо демпінгового та іншого імпорту;
- щодо валютного регулювання і валютного контролю;
- щодо грошового обігу та розрахунків;
- щодо адміністрування податків, зборів, платежів, а також контролю за дотриманням вимог податкового законодавства.



Судова палата з розгляду справ щодо захисту соціальних прав

Судову палату з розгляду справ щодо захисту соціальних прав очолює суддя Андрій Рибачук, якого на цю посаду обрано на другий чотирирічний строк більшістю голосів суддів судової палати шляхом таємного голосування з 21.05.2023.

До складу судової палати входить 13 суддів.

Судді цієї судової палати здійснюють правосуддя:

як суд першої інстанції у справах:

- щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності ВРУ, Президента України, ВРП, ВККСУ, органів, які обирають (призначають), звільняють, оцінюють членів ВРП;
- про дострокове припинення повноважень народного депутата України;
- щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів призначення суддів



Конституційного Суду України у процесі конкурсного відбору кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України, а також Дорадчої групи експертів щодо оцінювання таких кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України;

як суд апеляційної інстанції у справах:

- про примусове відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності;

як суд касаційної інстанції у справах:

- з приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики, зокрема щодо організації господарської діяльності, управління об'єктами державної (комунальної) власності, у тому числі про передачу об'єктів права державної та комунальної власності, реалізації спеціальних владних управлінських функцій в окремих галузях економіки, державного регулювання ринків фінансових послуг;
- щодо регулювання містобудівної діяльності та землекористування;
- щодо охорони навколишнього природного середовища;
- щодо реалізації публічної політики у сферах праці, зайнятості населення та соціального захисту громадян та публічної житлової політики.



Судова палата з розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян

Судову палату з розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян очолює суддя Жанна Мельник-Томенко, яку на цю посаду обрано більшістю голосів суддів судової палати шляхом таємного голосування з 08.08.2023.

До складу судової палати входить 14 суддів.



Судді цієї судової палати здійснюють правосуддя:

як суд першої інстанції у справах:

- щодо встановлення ЦВК результатів виборів або всеукраїнського референдуму;
- щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності ВРУ, Президента України, ВРП, ВККСУ, органів, які обирають (призначають), звільняють, оцінюють членів ВРП;

- про дострокове припинення повноважень народного депутата України;
- щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів призначення суддів Конституційного Суду України у процесі конкурсного відбору кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України, а також Дорадчої групи експертів щодо оцінювання таких кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України;

як суд апеляційної інстанції у справах:

- щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності ЦВК (крім рішень, дій або бездіяльності ЦВК щодо встановлення нею результатів виборів чи всеукраїнського референдуму), члена цієї комісії, ухвалених (вчинених) у межах виборчого процесу;
- дій кандидатів на пост Президента України, їхніх довірених осіб;
- про заборону політичної партії;

як суд касаційної інстанції у справах:

- щодо виборчого процесу та референдуму (поза межами виборчого процесу та референдуму);
- щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав;
- щодо статусу народного депутата України, депутата місцевої ради, організації діяльності представницьких органів влади;
- щодо забезпечення функціонування органів прокуратури, адвокатури, нотаріату та юстиції;
- щодо примусового виконання судових рішень і рішень інших органів;
- що виникають з відносин публічної служби;
- здійснення публічних закупівель;
- державного регулювання цін і тарифів;
- щодо бюджетної системи та бюджетного процесу; державного боргу;
- щодо процедур здійснення контролю Рахунковою палатою, Державною аудиторською службою України, державного

фінансового контролю;

- щодо забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України.

СУДДІВСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ

Суддівське самоврядування є важливою гарантією забезпечення незалежності суддів. Однією з форм суддівського самоврядування є збори суддів. Збори суддів ВС у КАС – це зібрання суддів, на якому вони обговорюють питання внутрішньої діяльності КАС ВС, а також питання, що безпосередньо пов'язані зі здійсненням правосуддя, та ухвалюють колективні рішення з обговорюваних питань.

У 2023 році відбулося 6 засідань зборів суддів ВС у КАС, на яких ухвалено 23 рішення.

Зокрема, під час зборів суддів 13.02.2023 заслухано звіт голови Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Михайла Смоковича щодо діяльності КАС ВС у 2022 році, інформацію секретарів судових палат Раїси Ханової, Андрія Рибачука та виконувача обов'язків секретаря судової палати Володимира Соколова щодо діяльності судових палат у 2022 році, інформацію заступника керівника апарату ВС – керівника секретаріату КАС Наталії Богданюк про діяльність секретаріату КАС і структурних підрозділів апарату ВС, які здійснюють організаційне забезпечення діяльності суду, за цей період. Також під час цих зборів суддю Тетяну Чумаченко обрано до складу ВП ВС із 14.02.2023. Питання про обрання судді до ВП ВС виникло у зв'язку зі звільненням судді Тетяни Анцупової.

Після ухвалення ВРП рішень про звільнення у відставку суддів Олександра Золотнікова та Тетяни Чумаченко, які входили до складу ВП ВС від КАС ВС, інші збори суддів шляхом відкритого голосування обрали до ВП ВС строком на три роки суддів Євгенію Усенко (з 12.06.2023) та Наталію Шевцову (з 19.07.2023).

З огляду на обрання суддів до ВП ВС та звільнення у відставку суддів Надії Данилевич, Олени Калашнікової та Лариси Мороз, які здійснювали

правосуддя в КАС ВС, збори суддів ухвалили рішення, якими внесено зміни до персонального складу судових палат, постійних колегій суддів, визначено резервних суддів для постійних колегій суддів у складі судових палат, та обрали суддів до складу об'єднаної палати КАС ВС.

Крім цього, збори суддів запропонували кандидатуру судді ВС у КАС Олександра Стародуба для обрання Пленумом ВС до складу Комісії з питань вищого корпусу державної служби в системі правосуддя, а також розглянули питання щодо оновлення складу Науково-консультативної ради при Верховному Суді.

Ще однією з організаційних форм суддівського самоврядування є Пленум ВС, до складу якого входять усі судді ВС.

У 2023 році відбулося 7 засідань Пленуму ВС, під час яких судді вирішували актуальні питання, пов'язані з організацією діяльності ВС, зокрема заслухали звіт про діяльність суду за 2022 рік, обрали Голову ВС і його заступника, звернулися до Конституційного Суду України щодо конституційності окремих положень законів тощо.



АПАРАТ СУДУ

Організаційне забезпечення діяльності КАС ВС здійснює секретаріат суду, який очолює заступник керівника апарату ВС – керівник секретаріату КАС Наталія Богданюк, структурні підрозділи апарату ВС, що забезпечують діяльність КАС ВС, у тісній

співпраці з іншими самостійними підрозділами апарату ВС.

09.12.2022 відповідно до вимог п. 11 ч. 2 ст. 46 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» Пленум ВС постановою № 3 затвердив нову структуру та штатний розпис апарату ВС, який діяв упродовж 2023 року.

Секретаріат Касаційного адміністративного суду

Відділ забезпечення діяльності голови та заступника голови суду

Сектор організаційно-протокольного забезпечення заходів суду

Сектор забезпечення діяльності заступника керівника апарату – керівника секретаріату

Відділ забезпечення роботи судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів

Відділ забезпечення роботи судової палати з розгляду справ щодо захисту соціальних прав

Відділ забезпечення роботи судової палати з розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян

Управління забезпечення автоматизованого документообігу суду

Відділ опрацювання документів (канцелярія)

Відділ забезпечення функціонування автоматизованого документообігу суду

Сектор архівної справи

Структурні підрозділи апарату ВС, які забезпечують діяльність КАС ВС

Відділ аналітичної та правової роботи КАС

Сектор кадрового забезпечення КАС

Відділ інформатизації та захисту інформації КАС

Сектор управління державним майном КАС

Сектор розгляду звернень та надання інформації КАС

Служба судових розпорядників (на правах відділу)

Штатна чисельність

Станом на 31.12.2023

Секретаріат КАС ВС

283

310

Структурні підрозділи апарату ВС, які забезпечують діяльність КАС ВС

27

За категоріями посад

Штатна чисельність (станом на 31.12.2023)

Фактична чисельність (станом на 31.12.2023)

Державні службовці категорії «А»

1

Державні службовці категорії «А»

1

Державні службовці категорії «Б»

18

Державні службовці категорії «Б»

17

Державні службовці категорії «В»

181

Державні службовці категорії «В»

165

Патронатна служба

107

Патронатна служба

92

Працівники, які виконують функції з обслуговування

3

Працівники, які виконують функції з обслуговування

2



КАДРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ

Особи, які мають наукові ступені

37 суддів

ступінь доктора юридичних наук	16
ступінь кандидата юридичних наук	18
ступінь доктора філософії	3

19 працівників апарату

ступінь доктора юридичних наук	1
ступінь кандидата юридичних наук	15
ступінь доктора філософії	3 (з них 1 зі спеціальності «Журналістика»)

Особи, які мають учені звання

12 суддів

учене звання професора	6
учене звання доцента	6

5 працівників апарату

учене звання професора	2
учене звання доцента	2
звання старшого наукового співробітника	1

Гендерний розподіл

Жінки

Судді	22
Керівництво апарату	12
Працівники апарату	189

Чоловіки

Судді	25
Керівництво апарату	6
Працівники апарату	70

Середній вік

Судді	50 років	Працівники апарату	37 років
-------	----------	--------------------	----------

Працівники, які є учасниками бойових дій

Судді	2	Працівники апарату	2
-------	---	--------------------	---

СУДОВА СТАТИСТИКА

ЗАГАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ РОБОТИ

Упродовж 2023 року до КАС ВС надійшло 45 344 справи та матеріали, перебувало на розгляді 55 500 справ і матеріалів, розглянуто 48 183 справи та матеріали.

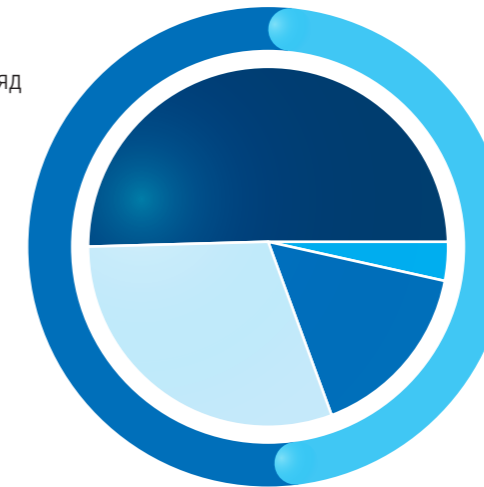
На кінець року залишилися нерозглянутими 7032 справи та матеріали.

Показники здійснення судочинства КАС ВС у 2023 році

Показники справ і матеріалів, що перебували на розгляді, та їх розгляд

55 500 перебувало на розгляді справ і матеріалів

48 183 розглянуто справ і матеріалів



Розгляд справ і матеріалів

ПОЗОВНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Упродовж 2023 року до КАС ВС надійшло 339 позовних заяв (крім подань про розгляд типових справ як зразкових), перебувало на розгляді 598 позовних заяв і адміністративних справ, розглянуто 244 позовних заяви та справи.

На кінець року залишилися нерозглянутими 352 позовних заяви та справи.

Показники надходження та розгляду справ і матеріалів за категоріями адміністративних справ КАС ВС як судом першої інстанції у 2023 році



АПЕЛЯЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Упродовж 2023 року на розгляд КАС ВС як суду апеляційної інстанції надійшло 15 справ за апеляційними скаргами, перебувало на розгляді 15 справ.

На кінець року не розглянуто 1 справу за апеляційною скаргою.

Показники надходження та розгляду справ і матеріалів за категоріями адміністративних справ КАС ВС як судом апеляційної інстанції у 2023 році



КАСАЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Упродовж 2023 року до КАС ВС надійшло 44 725 касаційних скарг, перебувало на розгляді 54 612 касаційних скарг і справ, розглянуто 47 664 касаційних скарги та справи.

На кінець року залишилися нерозглянутими 6666 касаційних скарг і справ.

Показники касаційного перегляду судових рішень КАС ВС у 2023 році

Результати перегляду судових рішень у касаційному порядку

3855 судові рішення залишено без змін

4087 судові рішення змінено або скасовано



Результати скасування судових рішень

740 з направленням справи для продовження розгляду

111 із закриттям провадження у справі або залишенням заяви без розгляду

1068 з ухваленням нового судового рішення

1320 з направленням справи на новий розгляд

593 із залишенням в силі рішення суду першої інстанції

Показники надходження та розгляду справ і матеріалів за категоріями адміністративних справ КАС ВС як судом касаційної інстанції у 2023 році

справи з приводу адміністрування податків, зборів, платежів, а також контролю за дотриманням вимог податкового законодавства

21 156

23 016

справи, що виникають з відносин публічної служби

9299

9262

справи зі спорів із приводу реалізації публічної політики у сферах праці, зайнятості населення та соціального захисту громадян та публічної житлової політики

6583

6869

справи з приводу реалізації державної політики у сфері економіки та публічної фінансової політики

2758

3183

справи щодо забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України

1727

1632

справи з приводу регулювання містобудівної діяльності та землекористування

985

1435

справи щодо захисту політичних (крім виборчих) та громадянських прав

934

929

справи щодо примусового виконання судових рішень і рішень інших органів

781

793

справи інших категорій

502

545

■ надійшло ■ розглянуто

Відповідно до ст. 13 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» висновки щодо застосування норм права, викладені у постановках ВС, є обов'язковими для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права.

Стаття 36 цього Закону встановлює, що ВС забезпечує однакове застосування норм права судами різних спеціалізацій у порядку та спосіб, визначені процесуальним законом.

Висновки щодо застосування норм права, викладені в постановках ВС, ураховуються іншими судами при застосуванні таких норм права.

Згідно з процесуальним законом в адміністративному судочинстві механізмами забезпечення єдності судової практики є розгляд зразкових справ, розгляд справ судовою палатою, об'єднаною палатою та ВП ВС.

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ У ЗРАЗКОВИХ СПРАВАХ

Упродовж 2023 року на розгляді в КАС ВС перебувало 4 зразкових справи, 1 справу розглянуто по суті.

На кінець року залишилося нерозглянутими 3 справи.

Про право співробітників Служби судової охорони на додаткову винагороду, передбачену постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 № 168 «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану»

Співробітники Служби судової охорони мають право на виплату додаткової винагороди як

складової їх грошового забезпечення відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 № 168 «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану», а відтак відмова Територіального управління Служби судової охорони у виплаті такої винагороди з підстави відсутності відповідних бюджетних асигнувань порушує гарантоване ст. 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод право особи мирно володіти своїм майном.

(Рішення КАС ВС від 06.04.2023 у справі № 260/3564/22: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110064913>)

(Постанова ВП ВС від 21.09.2023 у справі № 260/3564/22: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114021133>)

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ СУДОВИХ ПАЛАТ

Суд, який розглядає справу в касаційному порядку в складі колегії суддів, передає справу на розгляд палати, до якої входить така колегія, якщо ця колегія вважає за необхідне відступити від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного в раніше ухваленому рішенні ВС у складі колегії суддів з цієї самої палати або у складі такої палати.

Упродовж 2023 року у складі судових палат розглянуто 22 справи. Із них у 21 справі здійснено касаційний перегляд судових рішень, у справі № 460/2936/20 закрито касаційне провадження в порядку ст. 339 КАС України у зв'язку з відмовою від касаційної скарги.

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ СУДОВОЇ ПАЛАТИ З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ ТА ІНШИХ ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ

Про підтвердження обґрунтованості адміністративного арешту майна платника податків у разі відмови в допуску посадових осіб податкового органу до проведення податкової перевірки

Під час розгляду заяв про підтвердження обґрунтованості адміністративного арешту майна платника податків адміністративний суд здійснює оцінку обґрунтованості рішення контролюючого органу щодо адміністративного арешту майна платника податків шляхом перевірки наявності підстав для ухвалення відповідного рішення та правильності юридичної кваліфікації дій платника податків, які стали підставою для ухвалення такого рішення. Оскарження платником податків наказу про проведення перевірки є запереченням обставин, що зумовили звернення податкового органу з відповідною заявою, але не є спором про право в розумінні п. 2 ч. 4 ст. 283 КАС України і не перешкоджає розгляду заяви про підтвердження обґрунтованості адміністративного арешту майна платника. Обґрунтованість причин відмови у допуску посадових осіб податкового органу до проведення податкової перевірки з боку платника входять до предмета доказування у справах, визначених п. 2 ч. 4 ст. 283 цього Кодексу.

(Постанова від 23.02.2023 у справі № 640/17091/21: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109260787>)

Про надання дозволу на погашення всієї суми податкового боргу коштом майна платника, яке перебуває в податковій заставі

У разі звернення податкового органу з позовом до суду про надання дозволу на погашення всієї суми податкового боргу коштом майна платника, яке перебуває в податковій заставі, застосуванню підлягає ПК України, який встановлює механізм

і процедуру такого погашення, а норми Закону України «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна» поширюються на механізм звернення стягнення на майно боржника за рішеннями, що підлягають виконанню Державною виконавчою службою, а не податковим органом.

(Постанова від 28.03.2023 у справі № 440/11471/21: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109943799>)

Про дату, з якої обчислюється 1095-денний строк, упродовж якого може бути накладений штраф

Датою, з якої обчислюється 1095-денний строк, визначений п. 102.1 ст. 102 ПК України, як в частині проведення податковим органом камеральної перевірки з питань своєчасності сплати узгодженого податкового (грошового) зобов'язання, так і застосування штрафних санкцій згідно з п. 126.1 ст. 126 ПК України за несвоечасну сплату узгодженого грошового зобов'язання, є дата фактичної сплати узгодженої суми податкового зобов'язання.

(Постанова від 24.07.2023 у справі № 821/850/18: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112470351>)

Про дотримання строку звернення до суду з позовом про застосування наслідків недійсності правочину, якщо така вимога заявлена не одночасно з вимогою про визнання правочину недійсним

Неправомірним є застосування до платників адміністративно-господарських санкцій після спливу шести місяців із дня виявлення порушення чи закінчення одного року з дня вчинення правочину. Цей строк має розглядатися як такий, що встановлює терміни, протягом і в межах яких податковий орган, для якого положеннями ПК України встановлено обов'язок з контролю за додержанням податко-

вого та іншого законодавства, має право ініціювати перед судом питання застосування наслідків недійсності правочину (процесуальний строк звернення до суду). Застосування таких наслідків є видом адміністративно-господарської санкції, закріпленої в гл. 27 розд. V Господарського кодексу України. Цей строк також повинен розглядатися як граничний для вжиття (накладення) таких заходів судом (матеріально-правовий строк – строк давності).

(Постанова від 25.07.2023 у справі № 160/14095/21: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112490938>)

Про ставку рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України

Порівняння наслідків підвищення ставок рентної плати за користування радіочастотним ресурсом для відповідних суб'єктів господарювання, зокрема для платника податків (додаткове податкове навантаження як чинник, що призводить до зменшення активів) з фіскальним та соціальним ефектом, на досягнення якого це було направлено, зокрема в частині реального забезпечення виконання функцій держави (збалансування бюджету і забезпечення видатків на оборону, соціальний захист населення в складних економічних умовах фактичної військової агресії), свідчить на користь висновку, що підвищення ставок рентної плати не порушило норми Конституції України, було пропорційним у відповідній ситуації щодо втручання держави у право власності платників податків, для яких був установлений обов'язок сплатити до бюджету додаткові кошти, а також забезпечило баланс між публічними та приватними інтересами. Про вимушеність такого заходу з боку держави свідчить і така обставина, як тимчасовий характер норми п. 1 підрозд. 93 розд. XX ПК України (до 31.12.2020).

(Постанова від 26.09.2023 у справі № 640/7520/21: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114137481>)

Про визначення ставки акцизного податку для товару, класифікованого імпортером у товарній позиції згідно з УКТ ЗЕД 2206 00 39 00

Системний аналіз Пояснень до УКТ ЗЕД групи 22 та пп. 215.3.1 п. 215.3 ст. 215 ПК України вказує на те, що з метою оподаткування акцизним податком у рядках третьому та четвертому таблиці законодавець не розрізняє понять «збродені напої» та «суміші із зброджених напоїв», «суміші на основі зброджених напоїв» тощо, а об'єднує ці поняття однією назвою – «збродені напої». Для алкогольних зброджених напоїв із кодом УКТ ЗЕД 2206 00 39 00, які включають і суміші на основі зброджених напоїв, можна застосувати різні ставки акцизного податку: як на рівні 8,02 грн за 1 літр, так і на рівні 11,65 грн за 1 літр. Для визначення правильної ставки акцизного податку щодо конкретного товару (напоїв) із таким кодом УКТ ЗЕД превалюючими є саме його додаткові характеристики, а не деталізація типу напою. Для застосування ставки на рівні 11,65 грн за 1 літр товар має відповідати сукупно всім умовам, наведеним у таблиці в пп. 215.3.1 п. 215.3 ст. 215 ПК України. Якщо товар не відповідає хоча б одній умові, до нього застосовується ставка акцизного податку на рівні 8,02 грн за 1 літр.

(Постанова від 24.10.2023 у справі № 380/10416/21: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114524086>)

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ СУДОВОЇ ПАЛАТИ З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ЗАХИСТУ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ

Про обов'язковість отримання дозволу від центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, на проведення будівельних робіт у межах історичного ареалу міста Києва

Межі історичного ареалу міста Києва, які визначені в Генеральному плані міста Києва та у

складі якого виконано історико-містобудівний план, повинні враховуватися суб'єктами господарювання під час здійснення містобудівної діяльності, а отже, проведення будівельних робіт може відбуватися за наявності дозволу від центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, у тому числі й у випадку незатвердження науково-проектної документації з визначенням меж історичного ареалу відповідно до ст. 32 Закону України «Про охорону культурної спадщини».

(Постанова від 31.01.2023 у справі № 640/8728/21: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108724469>)

Про залежність порядку застосування та розрахунку суми штрафу, що застосовується Національним банком України, від понять «ризикова діяльність» і «ризикова діяльність у сфері фінансового моніторингу»

Порушення вимог законодавства з питань фінансового моніторингу та/або здійснення ризикової діяльності у сфері фінансового моніторингу охоплюється законодавством у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Своєю чергою поняття «ризикова діяльність» є ширшим поняттям та охоплює будь-яку банківську діяльність, що загрожує інтересам вкладників чи інших кредиторів банку, яку за певними притаманними саме цій діяльності ознаками Національний банк України може визначити ризиковою, із застосуванням до такого банку негативних наслідків – застосування заходів впливу. Поняття «ризикова діяльність» і «ризикова діяльність у сфері фінансового моніторингу» не є тотожними, визначаються й характеризуються різними ознаками та відповідно до Положення про застосування Національним банком України заходів впливу, у разі їх наявності, мають різні

наслідки для банків.

(Постанова від 28.02.2023 у справі № 640/9004/20: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109311649>)

Про умови застосування п. 4 ст. 163 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»

До правовідносин, що виникли до 06.04.2022, застосовується редакція п. 4 ст. 163 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», що діяла до дати ухвалення Конституційним Судом України Рішення від 06.04.2022 № 1-р(II)/2022 у справі про посиленний соціальний захист військовослужбовців, та відповідні правові висновки Верховного Суду. До правовідносин, що виникли після 06.04.2022, ст. 163 цього Закону застосовується без урахування п. 4, оскільки згаданим Рішенням Конституційного Суду України його визнано неконституційним.

(Постанова від 21.03.2023 у справі № 240/7411/21: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109856868>)

Про визначення розміру разової грошової допомоги до 5 травня у 2022 році

Оскільки на час виплати особі у 2022 році щорічної разової грошової допомоги до 5 травня одночасно діяли положення ст. 13 Закону України від 22.10.1993 № 3551-XII «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» і Порядку використання у 2022 році коштів державного бюджету, передбачених для виплати щорічної разової грошової допомоги ветеранам війни і жертвам нацистських переслідувань, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07.05.2022 № 540 «Деякі питання виплати у 2022 році разової грошової допомоги, передбаченої Законами України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» і «Про жертви нацистських

переслідувань», які по-різному визначають розмір виплати щорічної разової грошової допомоги до 5 травня, з огляду на положення ч. 3 ст. 7 КАС України, якою визначаються загальні засади пріоритетності законів над підзаконними актами, для визначення розміру разової грошової допомоги особам з інвалідністю внаслідок війни у 2022 році потрібно застосовувати не Порядок № 540, а Закон № 3551-XII, який має вищу юридичну силу та є спеціальним законом у цій сфері відносин.

(Постанова від 13.06.2023 у справі № 560/8064/22: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111536574>)

Про право заступника керівника обласної прокуратури подавати апеляційну скаргу на судові рішення

Заступник керівника обласної прокуратури, забезпечуючи представництво інтересів держави, наділений правом подавати апеляційну скаргу на судові рішення як прокурор, який брав участь у судовому розгляді, або як прокурор вищого рівня незалежно від участі в розгляді справи.

(Постанова від 13.06.2023 у справі № 580/8729/21: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111536587>)

Про дискреційність повноважень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, щодо визначення розміру санкцій відповідно до ст. 77 Закону України від 13.04.2017 № 2019-VIII «Про ринок електричної енергії»

Повноваження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (Регулятор), щодо вирішення питання про визначення конкретного розміру санкцій у межах, установлених ч. 4, з урахуванням вимог ч. 5 ст. 77 Закону України від 13.04.2017 № 2019-VIII «Про ринок електричної енергії», за

результатами проведеної у встановленому порядку перевірки, є дискреційними. Отже, у разі виявлення порушень законодавства у сферах енергетики та комунальних послуг Регулятор розглядає питання відповідальності суб'єкта господарювання, його посадових осіб на своєму засіданні та приймає рішення про застосування санкцій з урахуванням принципів недискримінації та пропорційності порушення і покарання та ефективності санкцій, які мають стримуючий вплив.

(Постанова від 26.07.2023 у справі № 200/3265/21-а: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112529061>)

Про відсутність у Департаменту архітектури та містобудування міської ради права на звернення до суду з позовом щодо скасування виданого особі рішення Державної архітектурно-будівельної інспекції України про скасування дії будівельного паспорта забудови земельної ділянки

Департамент архітектури та містобудування міської ради, якому держава в особі Державної архітектурно-будівельної інспекції України делегувала повноваження центрального органу виконавчої влади щодо реалізації державної політики з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду в галузі будівництва, зокрема щодо надання (отримання, реєстрації) документів, що дають право на виконання підготовчих і будівельних робіт, не наділений повноваженнями на звернення до суду з позовом щодо скасування рішення Державної архітектурно-будівельної інспекції України про скасування дії будівельного паспорта забудови земельної ділянки, виданого ним особі (замовнику будівництва) на виконання таких повноважень. Спір між цими суб'єктами не є компетенційним, а тому адміністративний суд не може перевірити спірне рішення на відповідність критеріям ст. 2 КАС України.

(Постанова від 19.09.2023 у справі № 823/1090/18: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113604964>)

Про індивідуально-правову правову природу наказів органів місцевого самоврядування про занесення об'єктів до Переліку щойно виявлених об'єктів культурної спадщини та наказів Міністерства культури України про занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України

Накази органів місцевого самоврядування про занесення об'єктів до Переліку щойно виявлених об'єктів культурної спадщини та накази Міністерства культури України про занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України є індивідуально-правовими актами.

(Постанова від 24.10.2023 у справі № 826/15864/17: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114524085>)

Про адміністративну юрисдикцію спору щодо оскарження рішень органів місцевого самоврядування про надання погодження на передачу земельних ділянок під мисливські угіддя

Спир про оскарження рішень органів місцевого самоврядування про надання погодження на передачу земельних ділянок під мисливські угіддя підлягає розгляду в порядку адміністративного судочинства.

(Постанова від 14.11.2023 у справі № 140/6122/22: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114904488>)

Про можливість застосування Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» до правовідносин щодо державного контролю за використанням та охороною земель

Норми Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» потрібно застосувати

як загальні норми щодо основних принципів і порядку здійснення державного контролю у сфері господарської діяльності, пов'язаної з використанням та охороною земель, стосовно норм спеціального Закону України «Про державний контроль за використанням та охороною земель», який окреслює лише загальні риси організації і здійснення державного контролю за використанням та охороною земель у сукупності як такі, що не вступають у суперечність із змістом цих норм щодо процедурних питань, пов'язаних із проведенням відповідної перевірки в межах державного контролю, оскільки використання землі як об'єкта державного контролю та охорони нерозривно пов'язано з діяльністю на ній суб'єктів земельних відносин, у тому числі господарської діяльності.

(Постанова від 12.12.2023 у справі № 160/7116/19: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115629917>)

Про особливості здійснення містобудівної діяльності в межах історичного ареалу міста Львова

Незатвердження науково-проектної документації з визначення меж історичного ареалу міста Львова відповідно до ст. 32 Закону України «Про охорону культурної спадщини» не впливає на правовий режим території як такої, що належить до земель історико-культурного призначення, не виводить її з-під державної охорони (охорони законом), оскільки за законом правовий статус відповідної території як об'єкта культурної спадщини пов'язаний із фактом її перебування у визначених межах історичного ареалу населеного місця України, наявності або відсутності відповідного рішення органу місцевого самоврядування чи центрального органу виконавчої влади не змінює цього факту.

(Постанова від 12.12.2023 у справі № 380/13557/21: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115665750>)

Про строк звернення до суду з позовом про оскарження неправомірних дій чи бездіяльності уповноважених на те суб'єктів владних повноважень щодо видачі довідки про розмір грошового забезпечення для перерахунку пенсії на підставі ст. 63 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»

До правовідносин щодо оскарження неправомірних дій чи бездіяльності уповноважених на те суб'єктів владних повноважень щодо видачі довідки про розмір грошового забезпечення для перерахунку пенсії військовослужбовцям, особам, які мають право на пенсію за Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», та членам їх сімей не підлягає застосуванню встановлений ч. 2 ст. 122 КАС України шестимісячний строк звернення до адміністративного суду. Застосування вказаного строку звернення до адміністративного суду унеможливить реалізацію права, передбаченого ст. 63 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», на перерахунок пенсії у зв'язку зі зміною видів грошового забезпечення з урахуванням норм ч. 3 ст. 51 цього Закону щодо перерахунку пенсій із дати виникнення права на нього без обмеження строком у разі непроведення перерахунку з вини державних органів, які видають довідки для перерахунку пенсії.

(Постанова від 12.12.2023 у справі № 380/1907/23: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115630129>)

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ СУДОВОЇ ПАЛАТИ З РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ ТА РЕФЕРЕНДУМУ, А ТАКОЖ ЗАХИСТУ ПОЛІТИЧНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН

Про відсутність в авіаційній компанії обов'язку щодо сплати державного збору на підставі підзаконного нормативного-правового акта

Обов'язок щодо сплати державного збору до Державного спеціалізованого фонду фінансування загальнодержавних витрат на авіаційну діяльність та участь України у міжнародних авіаційних організаціях не виникає в авіаційній компанії (авіаперевізника), якщо відсутні підстави, визначені виключно законом, а не підзаконним нормативно-правовим актом, у тому числі визнаним незаконним. Відповідно Державна авіаційна служба України не має повноважень щодо нарахування такого збору в рахунках-фактурах і права щодо стягнення заборгованості з його сплати.

(Постанова від 10.03.2023 у справі № 826/13458/17: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109476489>)

Про метод обчислення десятирічного строку «неучасті» політичної партії у загальнодержавних виборах як підстави для анулювання її реєстрації

Під десятирічним строком «неучасті» політичної партії у загальнодержавних виборах, з яким приписи ч. 1 ст. 24 Закону України «Про політичні партії в Україні» пов'язують умови для анулювання її реєстрації, треба розуміти той строк, який передує зверненню Міністерства юстиції України до суду з відповідним позовом. Іншими словами, у цій статті йдеться про останні десять років існування політичної партії, незалежно від того, якою була її участь у виборах Президента України та/або виборах народних депутатів України в минулі – поза десятирічним строком – роки її діяльності (за умови, що політична партія існує більше

десяти років). Саме останні десять років, протягом яких зазвичай проводяться (принаймні) чергові загальнодержавні вибори як Президента України, так і народних депутатів України, можуть повністю вказати на те, чи політична партія є виразником політичної волі громадян та суб'єктом виборчого процесу, чи ні.

(Постанова від 19.12.2023 у справі № 640/2933/20: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115761389>)

ПРАВОВІ ВИСНОВКИ ОБ'ЄДНАНОЇ ПАЛАТИ

Упродовж 2023 року об'єднана палата діяла в складі таких суддів: Андрій Загороднюк (з 11.08.2023), Олена Калашнікова (до 03.08.2023), Наталія Коваленко, Жанна Мельник-Томенко, Ігор Олендер, Андрій Рибачук, Михайло Смокович, Раїса Ханова.

Цього року об'єднана палата ухвалила 3 судових рішення.

Про можливість апеляційного оскарження ухвали про відмову в задоволенні заяви, поданої на підставі ст. 383 КАС України

Ухвала суду першої інстанції про відмову в задоволенні заяви, поданої особою (позивачем), на користь якої ухвалено рішення суду, на підставі ст. 383 КАС України про визнання протиправними рішень, дій чи бездіяльності, вчинених суб'єктом владних повноважень – відповідачем на виконання рішення суду, або порушення прав позивача, підтверджених таким рішенням суду, може бути оскаржена в апеляційному порядку.

(Постанова від 13.03.2023 у справі № 440/2582/20: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109503872>)

Про неможливість перегляду судового рішення, яким відмовлено в задоволенні позовних вимог, у зв'язку з виключними обставинами на підставі

п. 1 ч. 5 ст. 361 КАС України

Рішення суду, яким відмовлено в задоволенні позовних вимог, не підлягає примусовому виконанню, а тому, у розумінні п. 1 ч. 5 ст. 361 КАС України, не може переглядатися за виключними обставинами.

Установлена Конституційним Судом України неконституційність (конституційність) закону, іншого правового акта чи їх окремого положення, застосованого (не застосованого) судом при вирішенні справи, має значення передусім як рішення загального характеру, яким визначається правова позиція для вирішення наступних справ, а не як підстава для перегляду справи із ретроспективним застосуванням нової правової позиції і зміни таким чином стану правової визначеності, уже встановленої остаточним судовим рішенням у справі.

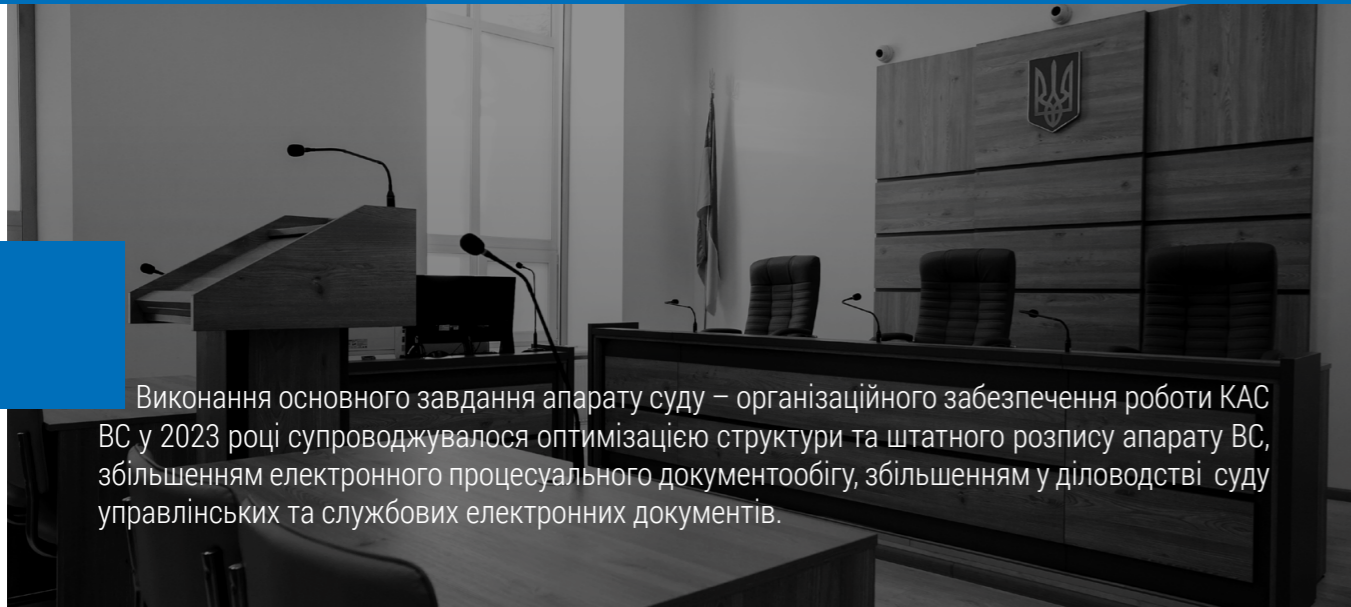
(Постанова від 07.07.2023 у справі № 818/1793/18: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112096007>)

Про підставу ухвалення додаткового судового рішення щодо розподілу витрат на професійну правничу допомогу, понесених у зв'язку з розглядом справи в суді касаційної інстанції

Підставою для ухвалення судом касаційної інстанції додаткового судового рішення про розподіл судових витрат на професійну правничу допомогу, понесених у зв'язку з касаційним переглядом справи, є заява сторони про їх розподіл, подана до ухвалення цим судом остаточного судового рішення за касаційною скаргою. У такому разі докази, які підтверджують ці витрати, можуть бути подані до суду касаційної інстанції протягом п'яти днів після прийняття постанови за касаційною скаргою.

(Ухвала від 07.07.2023 у справі № 340/2823/21: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112095996>)

ДІЯЛЬНІСТЬ АПАРАТУ СУДУ



Виконання основного завдання апарату суду – організаційного забезпечення роботи КАС ВС у 2023 році супроводжувалося оптимізацією структури та штатного розпису апарату ВС, збільшенням електронного процесуального документообігу, збільшенням у діловодстві суду управлінських та службових електронних документів.

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У 2023 році організовано та проведено 20 нарад, на яких обговорено питання щодо планування роботи секретаріату суду, організації та оптимізації робочих процесів, зокрема в умовах воєнного стану, схвалення кандидатур для відзначення відомчими відзнаками, ефективного та раціонального використання ресурсів і бюджетних коштів, проведення заходів за участю суддів і працівників суду, дотримання правил особистої безпеки, визначення результатів виконання завдань, а також проблемні питання, що виникали під час роботи, і шляхи їх вирішення.

Наради за результатами роботи у 2022 році та першому півріччі 2023 року проведено за участю голови КАС ВС Михайла Смоковича.

Для забезпечення ефективного управління в апараті ВС і секретаріаті КАС ВС підготовлено

пропозиції про внесення змін і доповнень до низки організаційних документів, зокрема Інструкції з діловодства Верховного Суду, Порядку виготовлення, обліку, зберігання, використання та знищення печаток і штампів Верховного Суду, Порядку особистого прийому громадян у Верховному Суді, Інструкції з діловодства за зверненнями громадян у Верховному Суді, Положення про здійснення публічних закупівель та ведення договірної роботи у Верховному Суді, Порядку підготовки проектів організаційно-розпорядчих документів Верховного Суду, Інструкції з організації внутрішнього контролю в апараті Верховного Суду, Інструкції з організації режиму на об'єктах державної охорони Верховного Суду, Положення про експертну комісію для організації і проведення експертизи цінності документів, що утворилися в діловодстві Верховного Суду.

Також підготовлено пропозиції до проектів розпорядчих документів, зокрема Плану заходів

на 2023 рік щодо усунення ідентифікованих та оцінених самостійними структурними підрозділами апарату Верховного Суду (суб'єктами внутрішнього контролю) ризиків у їхній діяльності, Орієнтовного плану заходів Верховного Суду з підготовки організаційно-розпорядчих документів та пропозицій щодо внесення змін до нормативно-правових актів на 2023 рік, Заходів із приведення чисельності та штату працівників апарату Верховного Суду у відповідність до штатного розпису, щодо розподілу і розгляду кореспонденції, що надходить до Верховного Суду, щодо розподілу обов'язків та повноважень між керівником апарату Верховного Суду, його першим заступником та заступниками керівника апарату – керівниками секретаріатів касаційних судів, щодо вирішення питань, пов'язаних з організаційним підпорядкуванням працівників апарату Верховного Суду, які безпосередньо забезпечують діяльність суддів Великої Палати Верховного Суду, Плану заходів Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду щодо проведення Днів адміністративної юстиції України у 2023 році, про впровадження в промислову експлуатацію внутрішньої корпоративної мережі «Інтранет Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду», Плану заходів на 2024 рік щодо усунення ідентифікованих та оцінених самостійними структурними підрозділами апарату Верховного Суду (суб'єктами внутрішнього контролю) ризиків у їхній діяльності, Зведеної номенклатури справ Верховного Суду на 2024 рік.

УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Упродовж 2023 року вжито низку заходів для вдосконалення системи управління персоналом. Уживаючи цих заходів, ми розуміли, що ефективність функціонування апарату суду насамперед залежить від того, наскільки грамотно та раціонально, без дублювання функцій, сформована сама система.

Зміна структури та скорочення штату працівників, які відбулися наприкінці 2022 року, потребували документального оформлення самої процедури скорочення працівників, перерозподілу обов'язків між структурними підрозділами, їх працівниками та швидкої оптимізації робочих процесів.

Усі етапи процедури скорочення завершилися на початку березня 2023 року.

Упродовж 2023 року відповідно до Закону України від 12.05.2022 № 2259-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» призначення на вакантні посади державної служби без конкурсного відбору здійснював керівник державної служби. За такою спрощеною процедурою на посади державної служби в 2023 році призначено 31 особу.

Після припинення чи скасування воєнного стану, але не пізніше шести місяців із дня його припинення чи скасування, на ці посади буде оголошено конкурс.

Кількість призначених працівників

27 Секретаріат КАС ВС

4 Структурні підрозділи апарату ВС, які забезпечують діяльність КАС ВС

31

Кількість звільнених працівників

50 Секретаріат КАС ВС

9 Структурні підрозділи апарату ВС, які забезпечують діяльність КАС ВС

59 (з них 16 – у зв'язку зі скороченням штату)

За категоріями посад

Кількість призначених працівників



Плинність персоналу у 2023 році становила 15,5 відсотка. Половина випадків, що склали цей показник, пов'язана з необхідністю дотримання вимог законодавства про порядок звільнення помічників судді у зв'язку зі звільненням судді у відставку чи за власним бажанням.

Невід'ємною складовою проходження державної служби є оцінювання службової діяльності державних службовців. Таке оцінювання проводиться на підставі показників результативності, ефективності та якості, визначених з урахуванням посадових обов'язків державного службовця, а також дотримання ним правил етичної поведінки та вимог законодавства у сфері запобігання корупції, виконання індивідуальної програми підвищення рівня професійної компетентності державного службовця (індивідуальної програми професійного розвитку).

З метою відстеження прогресу у виконанні завдань і контролю за їх виконанням щокварталу здійснено моніторинг стану виконання завдань і досягнення ключових показників результативності.

У жовтні 2023 року оцінювання пройшов 171 державний службовець. За його результатами 162 працівники отримали відмінну оцінку та 9 – позитивну.

У КАС ВС постійно створюються умови

Кількість звільнених працівників



для виконання вимог щодо підвищення рівня професійної компетентності державних службовців і помічників суддів.

Підвищення рівня професійної компетентності державних службовців проводиться протягом проходження служби, а підвищення кваліфікації – не рідше одного разу на три роки. У 2023 році 10 державних службовців підвищили кваліфікацію (один раз на три роки).

Державні службовці, призначені вперше на посаду державної служби, протягом року з дня їх призначення проходять професійне навчання. У 2023 році вперше на посаду державної служби призначено 3 працівники. З них 2 працівники впродовж року пройшли відповідне професійне навчання.

Необхідність професійного навчання державного службовця визначається його безпосереднім керівником і службою управління персоналом за результатами оцінювання службової діяльності.

Державний службовець за результатами оцінювання службової діяльності разом зі службою управління персоналом складає індивідуальну програму підвищення рівня професійної компетентності, яку погоджує його безпосередній керівник і затверджує керівник самостійного структурного підрозділу, в якому він працює.

Для забезпечення належного виконання індивідуальної програми державним службовцем

здійснено щоквартальний моніторинг виконання індивідуальної програми.

Упродовж 2023 року 178 державних службовців підвищили рівень професійної компетентності відповідно до складеної індивідуальної програми та виконали її в повному обсязі.

Загалом державні службовці отримали 501 сертифікат за результатами професійного навчання на різних освітніх платформах (онлайн-платформах Національного агентства з питань державної служби, НШСУ, «Освітній хаб міста Києва» та «Дія. Освіта») за такими напрямками професійного навчання: удосконалення рівня володіння державною мовою, тайм-менеджмент у публічному управлінні, кадровий аудит у публічному управлінні, запобігання корупції та забезпечення доброчесності в органах публічної влади, комунікація та взаємодія, розвиток персональної ефективності державних службовців, уміння вирішувати комплексні завдання, стратегічне управління та планування, створення цілей і планування, критичне мислення і інформаційна культура, європейська та євроатлантична інтеграція України, підготовка та підвищення рівня кваліфікації помічників суддів, консультантів і секретарів судового засідання, робота з комп'ютерними програмами суду, управління персоналом у системі «Кадри WEB», державна політика у сфері цифрового розвитку, цифрова грамотність, інформаційна безпека.

Помічники суддів підвищили рівень професійної компетентності в НШСУ та отримали 168 сертифікатів, зокрема, у межах підготовки та підвищення рівня кваліфікації помічників судді та секретарів судового засідання ВС (23–27.01.2023), за результатом участі в онлайн-семінарах «Застосування стандартів прав людини та норм міжнародного гуманітарного права у національній судовій практиці в умовах збройної агресії РФ» (31.01.2023), «Діяльність суду в умовах надзвичайних ситуацій» (17.02.2023), «Цифровізація правосуддя та застосування технологій штучного інтелекту. Допоміжні онлайн-сервіси для помічників суддів» (23.03.2023), «Стандарти написання судового рішення в адміністративній

справі» (13.04.2023).

У 2023 році продовжено практику проведення внутрішніх навчань (тренінгів) працівників суду з питань, які виникають під час виконання ними посадових обов'язків.

06.07.2023 в онлайн-режимі відбулася Шоста міжнародна науково-практична конференція «Адміністративна юстиція в Україні: проблеми теорії та практики. Соціальні права. Виклики воєнного часу», організована та проведена КАС ВС, в якій узяли участь 43 державних службовці та 17 помічників суддів.

28.09.2023 проведено навчальні тренінги щодо застосування положень Закону України від 29.06.2023 № 3200-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обов'язкової реєстрації та використання електронних кабінетів в ЄСІТС або в її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами» для помічників суддів, консультантів суду та секретарів судового засідання.

УПРАВЛІННЯ ДОКУМЕНТАМИ

Головним завданням працівників апарату під час роботи з документами є суворе дотримання строків їх опрацювання.

Відповідно до КАС України процесуальні документи, що подаються до суду і можуть бути предметом судового розгляду, у порядку надходження підлягають обов'язковій реєстрації в день їх надходження.

У разі надходження документів після закінчення робочого дня або ж у неробочі дні реєстрація документів здійснюється в перший наступний робочий день. Розподілені справи передаються судді-доповідачу в день їх надходження або не пізніше наступного робочого дня. Документи, що надійшли напередодні розгляду справи або в день її розгляду, передаються суддям-доповідачам негайно.

У 2023 році опрацьовано та зареєстровано

156 690 документів

	зокрема
касаційних скарг	44 725
апеляційних скарг	15
адміністративних позовів	348
заяв за нововиявленими обставинами	37
заяв за виключними обставинами	73
справ	5510
інших процесуальних документів (заяв / клопотань тощо)	26 546
поштових повідомлень (зворотних повідомлень)	72 896
документів загального діловодства	6540
вх.	1532
вих.	1426
внутр.	1475
орг.-розп.	2107

Відправлено кореспонденції

94 567 одиниць

	зокрема
простої	1
рекомендованої	4152
з повідомленням про вручення	81 832
передано кур'єром	950
посилки та бандеролі	5270
фельд'єгерським зв'язком	47
засобами електронного зв'язку	2315

Для забезпечення можливості користувачів створювати та надсилати до суду процесуальні документи в електронному вигляді, а також отримувати інформацію про стан і результати розгляду таких документів чи інших документів функціонує підсистема «Електронний суд».

Для реалізації вимог щодо функціонування, оновлення, удосконалення в суді автоматизованої

системи документообігу суду та підсистеми «Електронний суд» КАС ВС взаємодіє з Державною судовою адміністрацією України, Державним підприємством «Інформаційні судові системи» та Державним підприємством «Центр судових сервісів», які є адміністраторами відповідних систем.

Кількість документів, отриманих із використанням підсистеми «Електронний суд»

Назва документа	Кількість документів		
	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Касаційні скарги	1303	8459	16 340
Апеляційні скарги	0	3	2
Адміністративні позови	20	31	47
Заяви за нововиявленими обставинами	9	4	9
Інші процесуальні документи (заяви / клопотання тощо)	2121	5200	10 290
Усього	3453	13 697	26 688

Кількість документів, надісланих із використанням підсистеми «Електронний суд»

Назва документа	Кількість документів		
	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Судові рішення (ухвали, рішення, постанови)	43 933	59 265	210 948
Повістки	12 285	22 211	38 168
Протоколи судового засідання	229	2291	6402
Касаційні й апеляційні скарги, адміністративні позови, унесені до автоматизованої системи діловодства суду	48 964	86 449	119 078
Інші процесуальні документи, унесені до автоматизованої системи діловодства суду	112 729	257 799	533 709
Усього	218 140	428 015	908 305

Порівняно з 2022 роком у звітному році кількість документів, які надійшли до суду через електронний суд і надіслані до електронних кабінетів учасників процесу, збільшилася майже вдвічі. Це, зокрема, пов'язано з тим, що з 18.10.2023, відповідно до ухвалених законодавчих змін, адвокати, нотаріуси, державні та приватні виконавці, арбітражні керуючі, судові експерти, органи державної влади та інші державні органи, органи місцевого самоврядування, інші юридичні особи реєструють свої електронні кабінети в ЄСІТС або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, в обов'язковому порядку. Інші особи реєструють свої електронні кабінети в ЄСІТС або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, у добровільному порядку.

У зв'язку з такими змінами в листопаді та грудні 2023 року заощадження видатків бюджету на послуги поштового зв'язку скоротилися майже на 500 000 грн порівняно з аналогічним періодом 2022 року.

Економічні й екологічні переваги е-суду (зменшення поштових витрат, споживання паперу, оптимізація використання часових ресурсів тощо) є очевидними. Тому судді та працівники суду готові підвищувати рівень використання інструментів електронного судочинства та спонукають до цього учасників судового процесу.

Із жовтня 2023 року в суді впроваджено оформлення вихідної поштової кореспонденції за допомогою прикладного програмного інтерфейсу (API АТ «Укрпошта»), що передбачає автоматичну перевірку правильності поштових адрес, присвоєння унікальних штрихових кодів ідентифікаторів, формування списків згрупованих поштових відправлень та іншої супровідної документації безпосередньо в комп'ютерній програмі «Діловодство спеціалізованого суду».

Реалізація такого оновлення дозволила автоматизувати та сконцентрувати процес оформлення вихідних відправлень в одному структурному підрозділі, скоротивши кількість рутинних процесів.

У 2023 році в суді збільшено кількість електронних

управлінських і службових документів, зокрема забезпечено створення, візування, підписання, реєстрацію документів в електронному вигляді, їх відправлення та передавання за допомогою автоматизованої системи документообігу «ДОК ПРОФ» та засобів інформаційно-комунікаційних систем. Для цього у липні – серпні 2023 року проведено відповідні навчання працівників структурних підрозділів, які використовують автоматизовану систему документообігу «ДОК ПРОФ», та здійснено відповідні технічні налаштування в цій системі.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВИХ ЗАСІДАнь

Суд розглядає адміністративні справи як суд першої, апеляційної та касаційної інстанцій у порядку письмового провадження, попередньому судовому засіданні або в судовому засіданні.

Призначення судом адміністративної справи до розгляду в судовому засіданні зумовлює необхідність дотримання процесуальних прав учасників справи щодо їх своєчасного повідомлення про дату, час і місце розгляду.

З 18.10.2023 сповіщення учасників справи, які зобов'язані зареєструвати електронні кабінети в ЄСІТС або мають зареєстровані електронні кабінети в ЄСІТС, щодо дати, часу та місця розгляду справи секретарі судових засідань здійснюють в електронній формі виключно за допомогою ЄСІТС чи її окремої підсистеми (модуля), що забезпечує обмін документами.

Для проведення судового засідання в режимі відеоконференції з 01.09.2023 секретарі судового засідання здійснюють бронювання залу судового засідання в приміщенні іншого суду в підсистемі відеоконференцзв'язку ЄСІТС.

Ця підсистема дозволяє секретарю судового засідання отримати інформацію щодо доступності залів судових засідань в інших судах (їх кількість, доступні дату та час для бронювання тощо) для вирішення суддею питання про можливість участі учасника справи в судовому засіданні в режимі

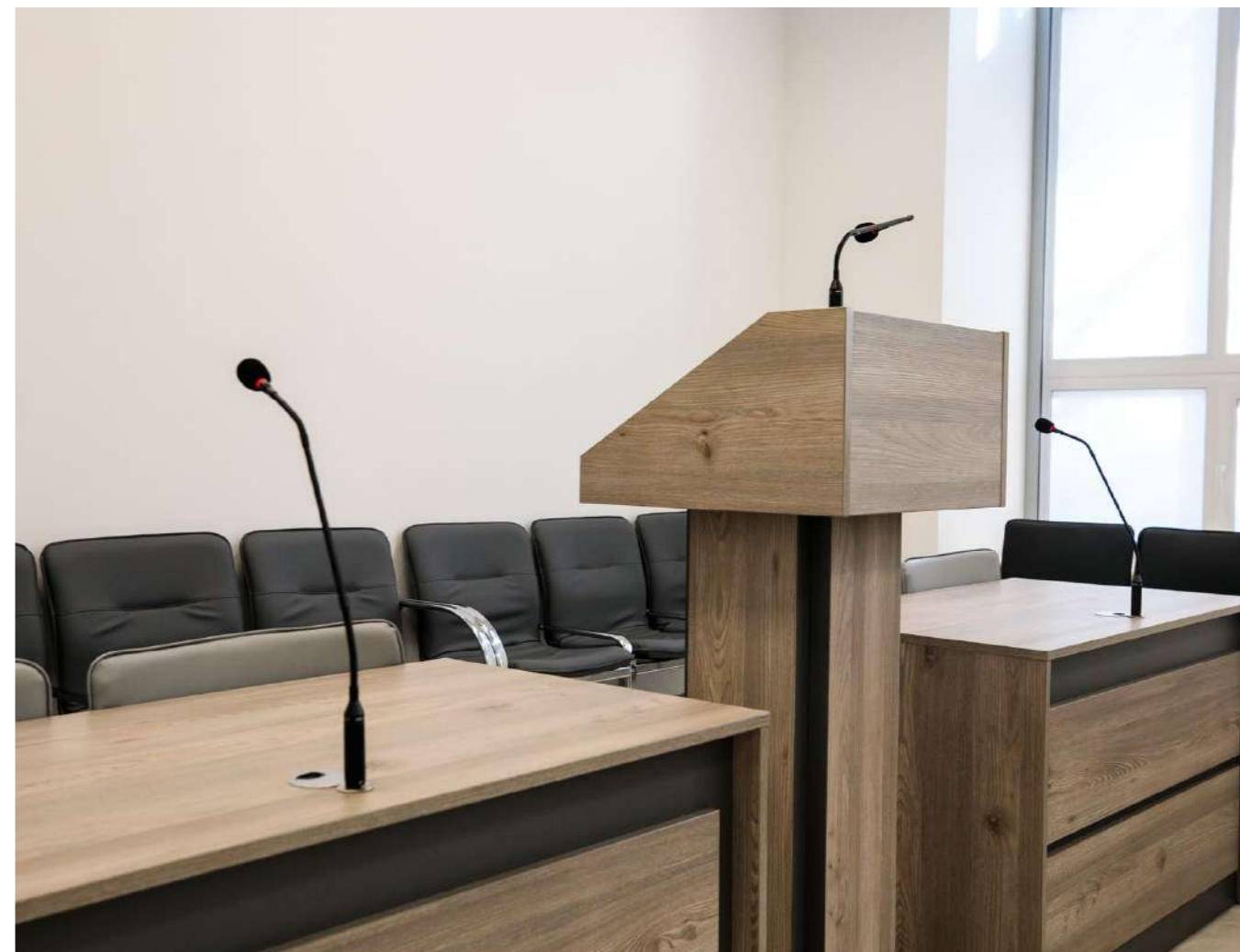
відеоконференції, а також невідкладно здійснити таке бронювання після прийняття суддею відповідного рішення.

У 2023 році з використанням підсистеми відеоконференцзв'язку ЄСІТС забезпечено проведення 543-х судових засідань проти 317-ти – у 2022 році.

Зокрема, учасники справ усе частіше почали брати участь у судових засіданнях у режимі відеоконференції, сторони більш активно використовують можливості ЄСІТС як для звернень до суду в електронному форматі, так і для ознайомлення з матеріалами електронних справ, у тому числі для отримання доступу до запису судового засідання в електронному кабінеті користувача.

Служба судових розпорядників щодня здійснювала формування електронних списків призначених до розгляду судових справ з їх подальшим розміщенням на інформаційних табло біля залів судових засідань, а також забезпечувала безперервне чергування протягом робочого часу на пункті реєстрації учасників судового засідання та реєстрацію учасників судового засідання.

У 2023 році введено в експлуатацію комплексні системи захисту інформації та дозволено обробляти в них інформацію зі ступенем обмеження доступу «Цілком таємно» (наказ Голови ВС від 22.08.2023 № 171) та зі ступенем обмеження доступу «Для службового користування» (наказ Голови ВС від 07.09.2023 № 177).





ВНУТРІШНЯ КОМУНІКАЦІЯ

У 2023 році продовжено роботу, спрямовану на забезпечення відкритої та чіткої внутрішньої комунікації.

На початку року з метою забезпечення безпеки життя та здоров'я працівників, установа ефективного інформаційного обміну між працівниками, структурними підрозділами, збереження працездатності колективу розроблені та розміщені у внутрішній корпоративній мережі «Інтранет» Загальні правила комунікації працівників КАС ВС під час дії воєнного стану, які описують алгоритм дій у разі відсутності в працівників змоги прибути до приміщення суду.

Завданнями такої комунікації є забезпечення регулярного надання інформації, необхідної для організації роботи структурних підрозділів, виконання поставлених завдань, злагоженості роботи структурних підрозділів, отримання зворотного зв'язку від працівників і забезпечення психологічної витривалості колективу.

У зв'язку з уведенням нової структури та штатного розпису апарату ВС з метою оптимізації роботи структурних підрозділів та усунення дублювання функцій протягом 01–10.02.2023 проведено опитування суддів і помічників суддів у частині зібрання та підготовки інформації для суддів, помічників суддів, секретарів судових засідань для забезпечення виконання ними їхніх посадових обов'язків.

На підготовчому етапі розроблено опитувальник щодо актуальності та повноти інформації, формування якої з визначеною періодичністю здійснюють працівники управління забезпечення автоматизованого документообігу суду та відділів забезпечення роботи судових палат секретаріату КАС ВС.

Отримані результати запропоновано врахувати під час розподілу обов'язків між працівниками структурних підрозділів секретаріату КАС ВС.

Суд продовжив використовувати наявні структуровані канали обміну інформацією, кожен з яких має своє призначення.

Для забезпечення доступу до інформації продовжували підтримку мережевих ресурсів – мережевих папок, які містять інформацію про діяльність Пленуму ВС, зборів суддів ВС у КАС, дозволяють обмінюватися проектами документів у межах структурних підрозділів і між ними; нарощували присутність у внутрішній корпоративній мережі «Інтранет Верховного Суду», який групує відповідну кадрову, аналітично-статистичну, довідкову інформацію, інформацію щодо профспілкової діяльності, важливі повідомлення; розвивали мережу «Інтранет Касаційного адміністративного суду», який містить інформацію щодо роботи автоматизованої системи документообігу суду, тощо.

З метою визначення рівня діяльної залученості працівників секретаріату КАС ВС і структурних підрозділів апарату ВС, які здійснюють організаційне забезпечення діяльності КАС ВС, і задоволеності умовами їхньої праці протягом 01–15.05.2023 в суді проведено відповідне анонімне опитування.

Таке дослідження в суді проводиться з 2020 року. Для його проведення використовується методологія внутрішнього оцінювання роботи суду, розроблена для модуля «Судове адміністрування» Системи оцінювання роботи суду, затвердженої рішенням Ради суддів України від 02.04.2015 № 28.

Рівень діяльної залученості та задоволеності працівників умовами роботи вимірюється через окремі показники, що свідчать про сприйняття працівниками певних складових умов своєї роботи: перспективи професійного зростання, відносини в колективі (соціально-психологічний клімат), дотримання принципів справедливості й обґрунтованості при визначенні посадових обов'язків, розподіл навантаження чи доручень, робоче місце (зручність, комфортність тощо), забезпечення канцтоварами та іншими офісними матеріалами, комп'ютеризація, доступність інформації, безпека та інше.

З урахуванням результатів попереднього дослідження та завдяки вжитим для їх покращення заходам працівники структурних підрозділів позитивно оцінили суттєві зрушення в показниках щодо доступу до інтернету та можливості для підвищення кваліфікації.

Щодо задоволеності умовами праці в суді, то найвищими балами оцінено зручність і комфортність залів судового засідання та приміщень для відвідувачів суду, а також безпеку в приміщеннях суду.

Натомість нижчими балами оцінено забезпечення канцелярськими товарами, картриджами тощо, літературою та спеціальною пресою, стану приміщень суду, дотримання принципів справедливості й обґрунтованості під час визначення посадових обов'язків, розподілу навантаження чи доручень, комп'ютеризації суду, а також можливості для проведення дозвілля та спілкування членів колективу в позаробочий час.

Така тенденція стала наслідком скорочення видатків загального фонду Державного бюджету України й запровадження у ВС заходів щодо ефективного та раціонального використання бюджетних коштів.

Зменшився відсоток працівників, які вказали, що виконують виключно свої обов'язки та збільшилася кількість тих, хто вказав, що виконує обов'язки інших, а також висловив потребу працювати понаднормово, а іноді й брати роботу додому. Однією з причин цього респонденти зазначили недостатню кількість працівників апарату суду.

Із запропонованих показників для оцінки змін у суді за останній рік майже половина респондентів також відзначили зростання особистого навантаження.

Характерними ознаками для взаємин у суді більшість опитаних працівників вважають шанобливе ставлення до відвідувачів суду, взаємоповагу (повагу до досвіду, знань і професійної кваліфікації), доброзичливість, коректність, ввічливість, взаємодопомогу, обмін інформацією та почуття належності до одного колективу.

Позитивна динаміка оцінювання цих

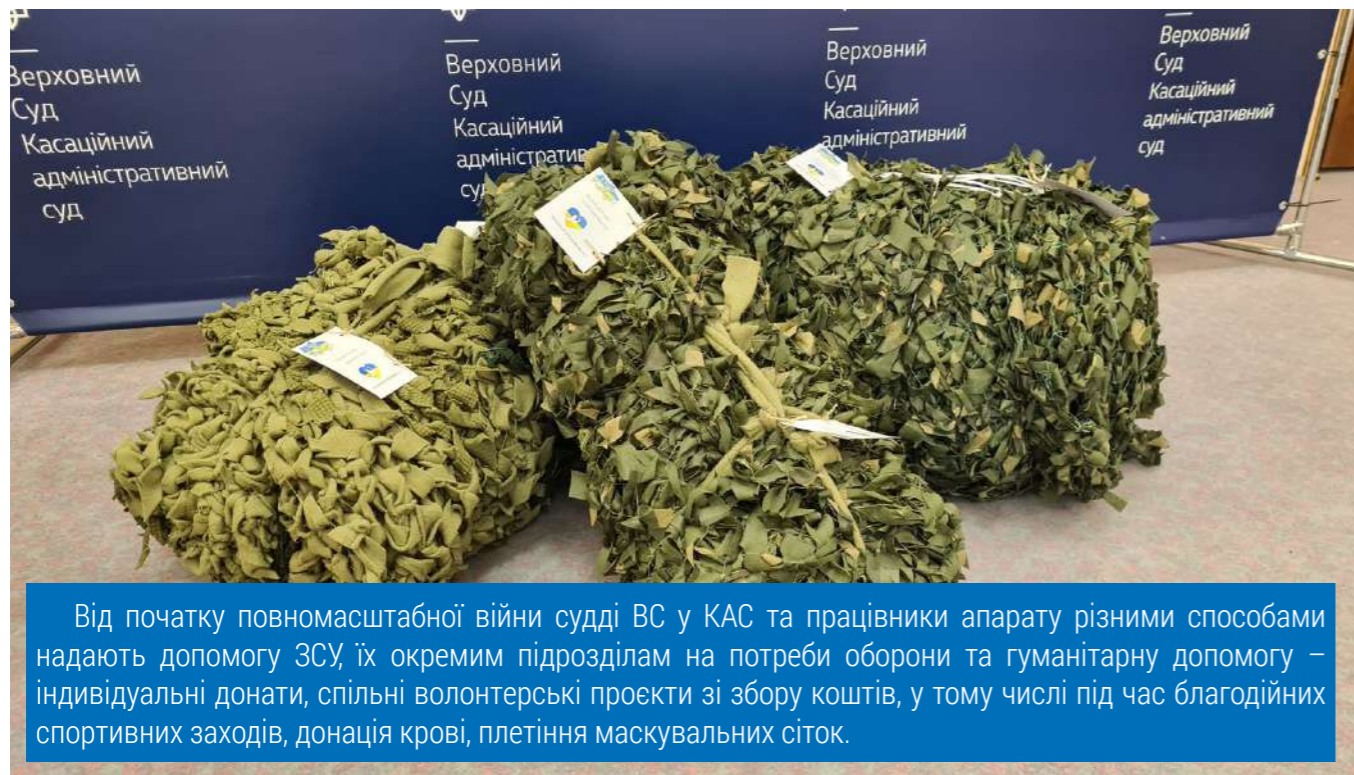
характеристик свідчить про постійну роботу, що ведеться задля зростання культури відносин у колективі.

Результати опитування обговорено керівниками структурних підрозділів і враховано під час ухвалення поточних і перспективних рішень, зокрема продовжено роботу щодо здійснення аудиту робочого середовища, вирішення питань ефективного використання приміщень, інших матеріально-технічних ресурсів, розвитку внутрішніх комунікацій.

За час роботи в КАС ВС з'явилися незмінні традиції (привітання з державними та професійними святами, нагородження працівників, відзначення Всесвітнього дня вишиванки, написання Всеукраїнського радіодиктанту національної єдності в День української писемності та мови, святкового щедрування, висаджування дерев і квітів, проведення спортивних змагань).

Надзвичайно мотивувала та надихала працівників участь у заходах, спрямованих на підтримку дітей. Судді та працівники апарату суду взяли активну участь у спортивно-благодійному проєкті «Пробіг під каштанами», під час якого відбувся збір коштів на обладнання для Центру дитячої кардіології та кардіохірургії Міністерства охорони здоров'я України, у зборі коштів на потреби Комунального некомерційного підприємства «Житомирський обласний спеціалізований будинок дитини».

У суді підтримуються інші соціальні ініціативи. У 2023 році колектив суду активно долучився до загальноукраїнського збору книжок для пошкоджених і зруйнованих бібліотек та культурних центрів на Херсонщині, до спільного проєкту ГО «Культурний десант» і Міністерства культури та інформаційної політики України «Книги на фронт», збору книг для дітей переселенців.



Від початку повномасштабної війни судді ВС у КАС та працівники апарату різними способами надають допомогу ЗСУ, їх окремим підрозділам на потреби оборони та гуманітарну допомогу – індивідуальні донати, спільні волонтерські проекти зі збору коштів, у тому числі під час благодійних спортивних заходів, донація крові, плетіння маскувальних сіток.

ЗДОРОВ'Я ТА БЕЗПЕКА

Одним із пріоритетів суду є створення умов для безпечної (фізичної та психологічної) праці для суддів і працівників апарату. Усі проведені заходи викликані не лише вимогами законодавства, а насамперед спрямовані на підтримку колективу в ці складні часи.

Наприклад у 2023 році організовано такі навчання:

- 13.02.2023 – із цивільного захисту, в якому взяли участь 2 державних службовці. Навчання провели фахівці Інституту державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту;
- у червні 2023 року – для керівників структурних підрозділів секретаріату КАС ВС, яке провели фахівці ТОВ «Навчально-виробничий центр «Новатор»;
- 09.06.2023 – з питань охорони праці, в якому взяли участь 5 державних службовців;
- 22.06.2023 – з питань пожежної безпеки, в

якому взяли участь 6 державних службовців;

- 26.06.2023 – з питань пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях, в якому взяли участь 45 державних службовців. Навчання провели фахівці Головного управління Державної служби з надзвичайних ситуацій України у м. Києві;
- 12.10.2023 – психологічний тренінг «Ментальне здоров'я», в якому взяли участь 65 працівників суду. Тренінг провели фахівці Головного управління Державної служби з надзвичайних ситуацій України у м. Києві.

З метою збереження життя і здоров'я та забезпечення безпеки учасників судового процесу, відвідувачів, суддів і працівників апарату суду, під час повітряної тривоги обов'язково припинялися судові засідання та інші заходи, які відбувалися в суді.





ПОДІЇ ТА СПІВПРАЦЯ

ДНІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ



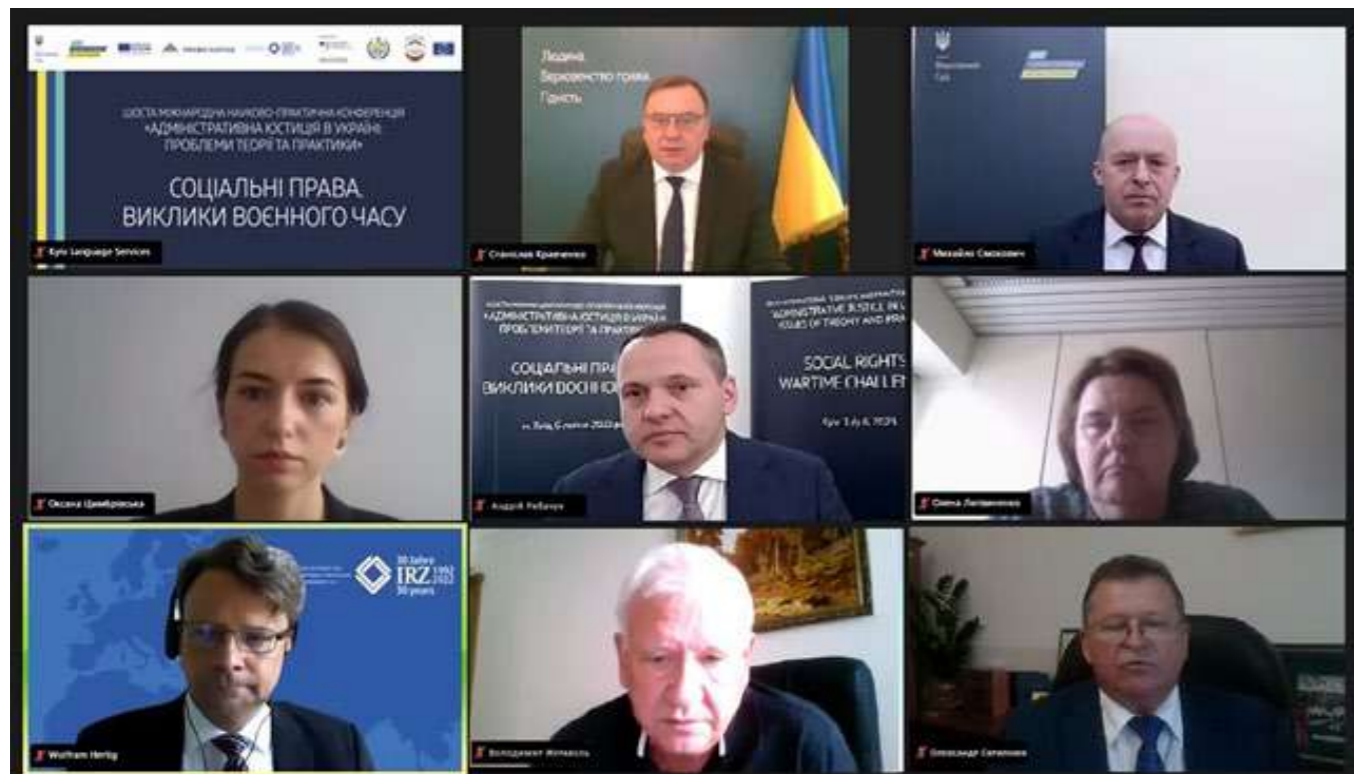
Щороку, із 20 червня до 10 липня, в адміністративних судах відбуваються Дні адміністративної юстиції України.

Основною метою започаткування Днів адміністративної юстиції України є зміцнення авторитету судової влади та покращення доступу до правосуддя. Заходи, які щороку відбуваються

у вказаний період (тематичні міжнародні науково-практичні конференції, круглі столи, семінари, фахові зустрічі, конкурси, екскурсії тощо) за участю суддів, науковців, представників студентської правничої спільноти, мають високий рівень за формою і змістом. Деякі із цих заходів в аспекті персонального складу учасників і співorganizatorів вийшли за межі національних і набули статусу міжнародних.

Дні адміністративної юстиції України стали усталеною об'єднуючою традицією в діяльності адміністративних судів.

Шоста міжнародна науково-практична конференція «Адміністративна юстиція в Україні: проблеми теорії та практики. Соціальні права. Виклики воєнного часу»



Шоста міжнародна науково-практична конференція «Адміністративна юстиція в Україні: проблеми теорії та практики. Соціальні права. Виклики воєнного часу», яку 06.07.2023 в онлайн-режимі провів КАС ВС, була присвячена вивченню зарубіжного досвіду судового захисту соціальних прав під час війни, обговоренню проблемних питань розвитку новітньої судової практики щодо захисту соціальних прав в умовах викликів повномасштабної війни, яку росія розв'язала проти України.

Конференцію організував і провів КАС ВС у співпраці з НАПрН України та Інститутом держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України, а також міжнародними партнерами: Проектом Ради Європи «Посилення судових та позасудових засобів захисту прав



осіб, постраждалих від війни в Україні», Проектом Європейського Союзу «Право-Justice», Німецьким фондом міжнародного правового співробітництва (IRZ).

З вітальним словом до учасників конференції звернувся Голова ВС Станіслав Кравченко, голова КАС ВС Михайло Смокович, в. о. голови Офісу Ради Європи Олена Литвиненко, керівниця Проекту Європейського Союзу «Право-Justice» в Україні Оксана Цимбрівська, директор Німецького фонду міжнародного правового співробітництва (IRZ) Штефан Хюльсхорстер, президент НАПрН України Володимир Журавель, віцепрезидент НАПрН України, директор Інституту держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України Олександр Скрипнюк.

Голова ВС Станіслав Кравченко наголосив на актуальності конференції, зазначив, що вона сприятиме впровадженню теоретичних основ для формування якісного та демократичного механізму розв'язання публічно-правових спорів фізичних та юридичних осіб із суб'єктами владних повноважень у сфері державного управління в умовах воєнного стану. Нагадав, що з 15.12.2023 набирає чинності Закон України «Про адміністративну процедуру», і висловив сподівання, що це буде новий якісний поштовх для забезпечення прав і свобод громадян, які матимуть додаткову законодавчу процедуру для прискореного розгляду адміністративних спорів.

Голова КАС ВС Михайло Смокович, вітаючи учасників, наголосив, що оскільки війна триває, то зростають і соціальні потреби українців. Тому захистити соціальні права людини сьогодні – означає допомогти їй вижити, не занепасти духом, зберегти інтерес до свого життя і навколишнього світу. Особливо це стосується вразливих категорій населення: осіб пенсійного віку, осіб з інвалідністю, осіб, що втратили годувальника, інших. Тож навіть попри надскладні умови воєнного часу, адміністративні суди зобов'язані забезпечити належний судовий захист соціальних прав громадян. Водночас Михайло Смокович зауважив, що соціальний захист особи в мирний час і в період повномасштабної війни – це різні реалії життя за

практично однакового правового регулювання соціальних питань у державі.

Конференція відбулась у форматі трьох сесій. Модерували роботу конференції секретар судової палати з розгляду справ щодо захисту соціальних прав Андрій Рибачук і судді Семен Стеценко, Наталія Коваленко, Володимир Кравчук.

Спікерами конференції були судді ВС у КАС та адміністративних судів інших європейських країн, Конституційного Суду України, представники академічної спільноти та міжнародних організацій.

Учасники конференції зосередили увагу на сучасних тенденціях розвитку соціальної держави, соціальних правах у мирний і воєнний часи, ролі адміністративної юстиції в ефективному захисті соціальних прав, викликах, з якими стикається суд під час розгляду соціальних спорів. Також обговорили правові позиції ЄСПЛ щодо соціальних

прав та їх судового захисту в контексті реалізації права на ефективний засіб правового захисту для осіб, які постраждали від війни в Україні, та ознайомились із зарубіжним досвідом судового захисту соціальних прав під час війни.

Детальніше про перебіг конференції можна дізнатися за посиланням:

<https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1447620>

З матеріалами конференції можна ознайомитися за посиланням:

https://supreme.court.gov.ua/supreme/pokazniki-diyalnosti/konferencii/2023_07_03_konferentsiia_6_07_2023



Онлайн-зустріч «Конституція України як фундамент розвитку адміністративної юстиції в Україні»

З нагоди 27-ї річниці ухвалення Конституції України 27.06.2023 відбулася онлайн-зустріч суддів ВС у КАС, працівників апарату з провідними фахівцями у сфері конституційного права на тему «Конституція України як фундамент розвитку адміністративної юстиції в Україні».

Участь у заході взяли виконувач обов'язків Голови Конституційного Суду України, суддя, доктор юридичних наук, професор Сергій Головатий, професор кафедри загальнотеоретичного правознавства та публічного права Національного університету «Києво-Могилянська академія», член Науково-консультативної ради при Верховному Суді, доктор юридичних наук, професор Микола Козюбра, старший науковий співробітник, доцент кафедри загальнотеоретичного правознавства та публічного права Національного університету

«Києво-Могилянська академія», член Науково-консультативної ради при Верховному Суді, доктор юридичних наук Юрій Ключковський.

У межах онлайн-зустрічі учасники згадували історію ухвалення Конституції України, розповідали про задуми і сподівання, які ставилися за мету 27 років тому. Говорили про роль Конституції в становленні України як незалежної держави та ставлення до цього акта.

Було приділено увагу й питанню закріплення в нормі Конституції України (ч. 5 ст. 125) адміністративних судів, розвитку цього конституційного положення.

Учасники ділилися також своїм баченням розвитку Конституції України й конституційно визначеного формату нашої держави, зокрема й у післявоєнний період.

Михайло Смокович наголосив, що проведення таких заходів сприяє виникненню найкращих ідей та ініціатив, які втілюються в доктрині права, правозастосовній діяльності, законодавчих змінах.



«Поділися своїм досвідом»

26–27.06.2023 у межах проєкту «Поділися своїм досвідом», в онлайн-режимі відбулися фахові зустрічі працівників секретаріату КАС й апаратів Чернігівського окружного адміністративного суду та Дніпропетровського окружного адміністративного суду.

У них узяли участь: від КАС – начальник управління автоматизованого документообігу суду Віктор Магрело, начальник відділу опрацювання документів (канцелярії) управління автоматизованого документообігу суду Анастасія Скопеч, начальник відділу забезпечення функціонування автоматизованого документообігу управління автоматизованого документообігу суду Павло Сирота, завідувач сектору архівної справи управління автоматизованого документообігу суду Зоя Карпова; від ЧОАС – керівник апарату суду Тетяна Микитин, заступник керівника апарату суду Жанна Тимченко, начальник відділу документального забезпечення (канцелярії) Олександра Серкіна, головний спеціаліст відділу документального забезпечення (канцелярії) Ольга Дубинська, головний спеціаліст відділу документального забезпечення (канцелярії) (архів) Ірина Мелашенко; від ДОАС – начальник управління з організаційного забезпечення суду Олена Шкурко, начальник відділу аналітики та судової статистики Тетяна Семенко, начальник відділу забезпечення виконання рішень суду та архівної роботи Олександр Богонос.

Під час зустрічей обговорено питання щодо особливостей організації роботи канцелярії, опрацювання та реєстрації документів, що надходять до суду через систему «Електронний суд» та електронною поштою, порядку здійснення автоматизованого розподілу справ, порядку передачі кореспонденції судді, особливостей зберігання судових справ та підготовки судових рішень для передачі на постійне зберігання, порядок зберігання, знищення та евакуації документів під час воєнного стану.

Такі зустрічі допомагають консолідувати зусилля

для ефективної співпраці й обміну інформацією і досвідом роботи між працівниками судів.

За підсумками зустрічі колеги обмінялися думками щодо оптимізації робочих процесів і домовилися про подальшу тісну координацію та взаємодію між працівниками з метою покращення організаційних процесів у діяльності адміністративних судів, а також про організацію візиту працівників ДОАС до КАС ВС для ознайомлення з роботою суду.

День відкритих дверей

У межах проведення Днів адміністративної юстиції України студенти юридичних факультетів Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана та Національного авіаційного університету відвідали КАС ВС.

У суді відбулася їх зустріч із головою КАС ВС Михайлом Смоковичем, який розповів про історію становлення та розвитку адміністративної юстиції в Україні.

Студенти також відвідали структурні підрозділи апарату суду, зокрема управління забезпечення



автоматизованого документообігу суду, відділ забезпечення роботи судової палати та службу судових розпорядників, ознайомилися з їх завданнями та основними посадовими обов'язками працівників.

Майбутні правники отримали можливість спробувати себе в ролі учасників судового процесу та подати письмову касаційну скаргу. На її прикладі побачили рух документа від реєстрації в канцелярії до опрацювання суддею з подальшим призначенням до розгляду в судовому засіданні. Розібратися в усіх тонкощах підготовки судової справи до розгляду їм допоміг суддя Андрій Загороднюк.

«Розгляд» судової справи відбувся в модельному судовому засіданні в одному із залів судових засідань, де студенти в ролях суддів, позивача, представника відповідача, секретаря судового засідання та судового розпорядника відчували себе учасниками судового процесу.

Благодійний футбольний турнір

У перший день липня у Львові в спортивному комплексі «БОСКО-АРЕНА» відбувся благодійний

турнір із футзалу серед команд адміністративних судів України, метою якого був збір коштів для потреб Військово-медичного клінічного центру Західного регіону.

Під час війни гра, яка багато років єднала колективи адміністративних судів, набула нового змісту – гуртування суддів і працівників апаратів судів довкола доброї справи.

Турнір провели КАС ВС спільно з Восьмим апеляційним адміністративним судом.

До благодійної спортивної події, крім команд судів-організаторів – КАС ВС і Восьмого апеляційного адміністративного суду, долучилися команди Івано-Франківського та Львівського окружних адміністративних судів.

Благодійна складова турніру досягла своєї мети: внески суддів Восьмого апеляційного адміністративного суду, зроблені заздалегідь, індивідуальні донати суддів і працівників апаратів адміністративних судів дозволили перерахувати Військово-медичному клінічному центру Західного регіону понад 400 тисяч гривень.



НАУКОВІ ТА НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ЗАХОДИ

Професійність суддів є сталою і завжди актуальною вимогою. Динамічність, варіативність сучасних процесів в усіх сферах права вимагає від суддів глибокого розуміння правових явищ і безперервної участі в розвитку та зміні цих явищ. Фаховий суддя повинен не просто користуватися сучасними механізмами права, а й передбачати майбутні його тенденції, бути активно залученим до вивчення та розвитку правової науки й передової національної та іноземної судової практики. І якщо судова практика – це зміст буденної роботи судді, то участь у розвитку теорії права є супутньою, а для суддів ВС – бажаною діяльністю, яка виражається в їх участі в науковій, викладацькій діяльності, самоосвіті.

Останні процеси здійснюються, зокрема, через платформи комунікації суддів ВС у КАС з іншими суддями, провідними науковцями, фахівцями права та суддями (суддями у відставці) іноземних держав у формі конференцій, круглих столів, форумів, тренінгів, семінарів тощо.

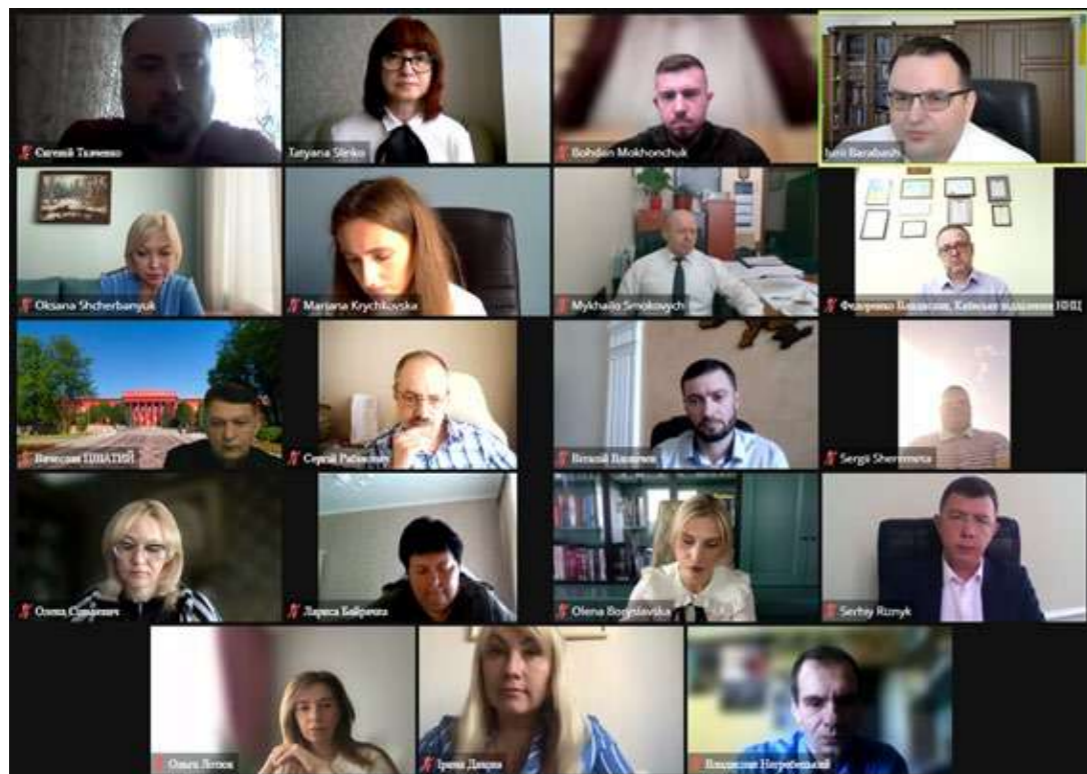
Голова КАС ВС Михайло Смокович виступив із ґрунтовними доповідями та взяв участь в обговоренні питань, порушених на VI Міжнародній науково-практичній конференції «Правові засади організації та здійснення публічної влади» (31.03.2023), присвяченій 85-річчю з дня народження доктора юридичних наук, професора, академіка – засновника НАПрНУ, першого Голови Конституційного Суду України Леоніда Юзькова, яка відбулася у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, Міжнародній науково-практичній конференції «Конституційна та адміністративна процедура: міжнародний досвід та національна практика» (02.05.2023), організаторами якої стали юридичний факультет Запорізького національного університету, Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого та Вільнюський університет, Міжнародній науково-практичній конференції «Національна безпека як конституційна цінність: сучасні виклики» (22.06.2023), яка відбулася з нагоди Дня Конституції України, та організована спільно

Національним юридичним університетом імені Ярослава Мудрого, Чернівецьким національним університетом імені Юрія Федьковича, Львівським національним університетом імені Івана Франка, Всеукраїнській науково-практичній конференції «Українська держава і право в умовах війни» (25.08.2023), яку спільно провели Національна академія наук України, Інститут держави і права імені В. М. Корецького, НАПрНУ та Фонд інституційного розвитку української науки, VII Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні» (27.10.2023), III Всеукраїнській науково-практичній конференції «Забезпечення прав людини: національний і міжнародний виміри» (08.12.2023), організованій Вінницьким державним педагогічним університетом імені Михайла Коцюбинського, Науковому форумі «Протидія терористичним актам у міському середовищі» (21.06.2023), який відбувся в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова за підтримки Міністерства освіти і науки України.

Голова КАС ВС Михайло Смокович та судді Олеся Радишевська, Семен Стеценко, Андрій Жук, взяли участь в конференції «Європеїзація правової системи України: статус кандидата на вступ до Європейського Союзу та роль судового правозастосування» (28.02.2023). Захід організував Проект Європейського Союзу «Право-Justice» спільно з ВС, Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, Національним юридичним університетом імені Ярослава Мудрого.

Суддя Семен Стеценко виступив під час Науково-практичного круглого столу «Діяльність судових і правоохоронних органів в умовах воєнного стану: виклик та актуальні проблеми» (03.10.2023), який відбувся у стінах Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова.

Виступаючи з доповіддю на тему «Захист прав військовослужбовців в адміністративному суді: виміри воєнного часу», Семен Стеценко зазначив, що умови воєнного стану спричиняють необхідність більш комплексного підходу при вирішенні конкретної адміністративної справи, в



якій військовослужбовець виступає як позивач. Тому досить часто судді, розглядаючи спірні правовідносини, крім норм закону, застосовують практику ЄСПЛ, Суду Європейського Союзу, норми Конституції України як норми прямої дії.

Секретар судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів Раїса Ханова, судді Ігор Олендер та В'ячеслав Хохуляк взяли участь як спікери в Міжнародній науково-практичній конференції «Вороновські читання: Євроінтеграційний вектор регулювання публічних фінансів в умовах воєнного стану» (05–06.10.2023), яка відбулася в Державному податковому університеті та організована кафедрою податкового права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого та Асоціацією фінансового права України за підтримки Київського національного університету імені Тараса Шевченка, а також юридичної екосистеми «Адвокат народу».

20.10.2023 в Одеському державному університеті



внутрішніх справ відбулася X Міжнародна науково-практична онлайн-конференція «Стан та перспективи розвитку адміністративного права України», участь в якій узяли голова КАС ВС Михайло Смокович і судді Володимир Бевзенко, Семен Стеценко та Олеся Радишевська.

24.11.2023 у Львівському національному університеті імені Івана Франка відбулася Міжнародна конференція «Особливості здійснення адміністративного судочинства в умовах воєнного стану: проблемні питання». У заході взяли участь голова КАС ВС Михайло Смокович, суддя, віцепрезидентка Всеукраїнської асоціації адміністративних суддів Наталія Блажівська, судді Ігор Олендер, Олег Білоус та Ірина Желтобрюх.

Захід організовано Восьмим апеляційним адміністративним судом спільно з Всеукраїнською асоціацією адміністративних суддів і Юридичним факультетом Львівського національного університету імені Івана Франка.



28.11.2023 у КАС ВС відбувся науково-практичний круглий стіл «Громадянське суспільство та правова держава: виклики воєнного часу», організаторами якого стали Науково-дослідний інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАПрН України і КАС ВС.

У межах круглого столу відбулася презентація монографії «Громадянське суспільство та правова держава: виклики сьогодення».

Участь у цьому заході взяли голова КАС ВС Михайло Смокович (рецензент монографії), секретарі судових палат Раїса Ханова, Андрій Рибачук та Жанна Мельник-Томенко, працівники апарату суду, представники НДІ правотворчості та науково-правових експертиз НАПрН України.

08–09.12.2023 відбулася Міжнародна конференція «Роль судової влади у подоланні викликів війни». Основними темами заходу стало кримінальне правосуддя в контексті війни, ефективний захист прав цивільного населення у воєнний час та відшкодування збитків, завданих

війною.

Участь у цій конференції взяли секретарі судових палат Андрій Рибачук, Жанна Мельник-Томенко, судді Ян Берназюк, Мирослава Білак, Володимир Кравчук, Ігор Олендер.

Захід організував ВС спільно з Українським католицьким університетом, ОБСЄ та Відділом програм співробітництва Ради Європи.

ОСВІТНІ ПРОГРАМИ

21.10.2022 відбулося відкриття унікальної освітньої програми «Стандарти міжнародного оподаткування: імплементація та застосування в Україні». Ця програма призначена для суддів адміністративних судів України та розроблена спільно з міжнародними експертами ОЕСР, експертами Міністерства фінансів України та Офісу підтримки реформ при Міністерстві фінансів України.

Програма складається із чотирьох модулів, що розподілені на регулярні сесії з актуальної міжнародно-податкової тематики, визначеної Всеукраїнською асоціацією адміністративних суддів та представниками ВС.

Науковим керівником курсу є Раїса Ханова, секретар судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів, фундатори курсу – Наталія Блажівська, суддя ВС у КАС та Надія Горєва – заступник директора Департаменту міжнародного оподаткування-начальник відділу імплементації міжнародних

договорів та процедур взаємного узгодження Міністерства фінансів України. Спікерами курсу є Томас Балко, старший радник групи з розвитку кадрів для боротьби з BEPS практиками Управління глобальних відносин та розвитку Центру податкової політики та адміністрування ОЕСР, провідний експерт ОЕСР; Нестор Венегас, радник відділу глобальних відносин та розвитку Центру податкової політики та адміністрування ОЕСР; Роман Гопцій, старший проектний менеджер Офісу підтримки реформ при Міністерстві фінансів України, член Експертної ради з питань підготовки узагальнюючих податкових консультацій при Міністерстві фінансів України; Олексій Шматко, сертифікований аудитор, сертифікований податковий консультант, дослідник, Erasmus University Rotterdam (Нідерланди), LL.M (Adv.): Міжнародне податкове право (Лейденський університет).

Кожен модуль курсу містить роз'яснення фундаментальних принципів міжнародного оподаткування та того, як ці принципи відображені в податковому законодавстві України. Під час проведення сесій здійснюється як концептуальне пояснення, так і

наводяться практичні приклади. Особливої уваги в обранні тематики курсу приділено аналізу підходів, прийнятих адміністративними судами в різних юрисдикціях, щоб продемонструвати їх тлумачення та застосування судовою гілкою влади.

У 2023 році було проведено 12 навчальних сесій (20.01 та 27.01.2023, 24.02.2023, 31.03.2023, 16.06.2023, 28.07.2023, 25.08.2023, 08.09 та 22.09.2023, 13.10.2023, 17.11.2023 та 08.12.2023) у межах Модуля II «Міжнародні податкові договори та їх значення для оподаткування в Україні» (15 год) та Модуля III «Трансфертне ціноутворення» (21 год).

Учасниками курсу є судді ВС та апеляційних і окружних адміністративних судів, загальна кількість учасників складає 80 представників судової гілки влади.

Спільними зусиллями міжнародних і національних експертів створено можливість для представників судової гілки влади поглибити знання принципів міжнародного оподаткування та того, яким чином вони зможуть застосовувати їх на практиці в різних ситуаціях.

Програма курсу є актуальною в контексті реалізації Ukraine Country Program, що 07.06.2023 підписана ОЕСР і Кабінетом Міністрів України та сприяє наближенню України до стандартів ОЕСР, посиленню спроможності відповідних компетентних органів із питань міжнародного оподаткування. Зокрема, вона передбачає спеціалізоване навчання для суддів адміністративних судів і ВС (п. 54). У своєму річному звіті ОЕСР окремо відзначила роль цього курсу.

СПІВПРАЦЯ З НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКОЛОЮ СУДДІВ УКРАЇНИ

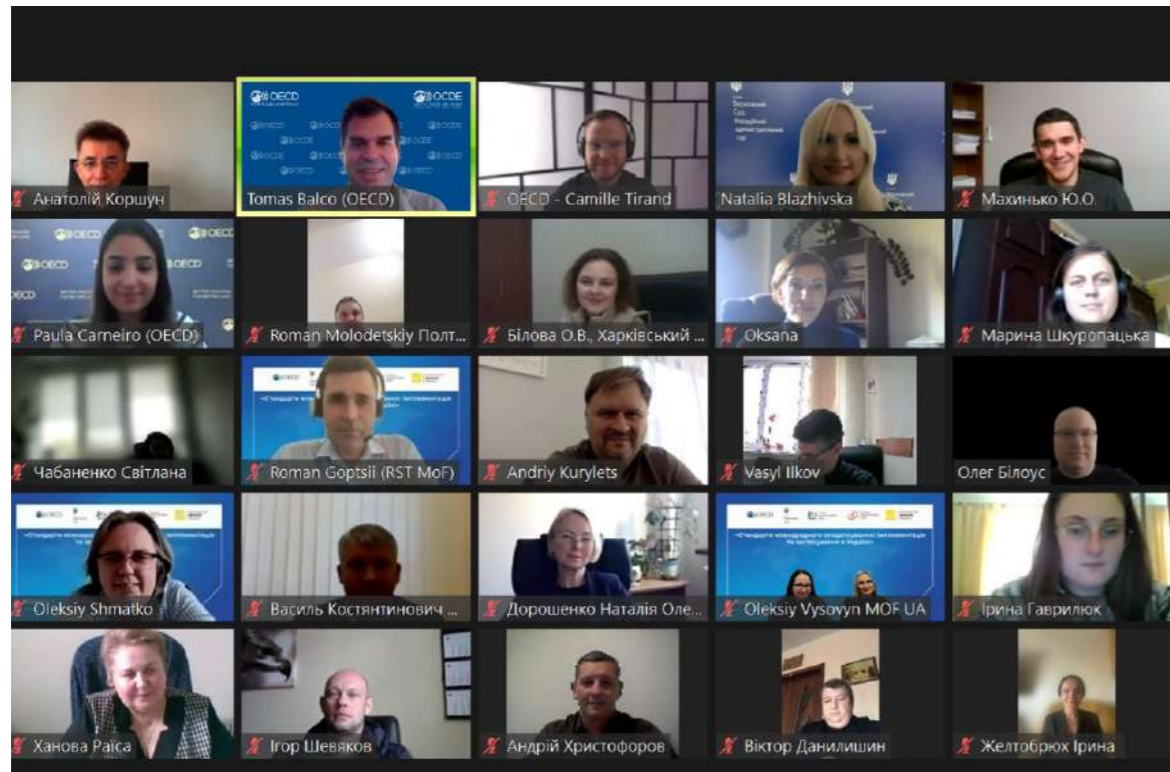
У 2023 році судді ВС у КАС продовжили роботу як розробники матеріалів навчальних курсів НШСУ та як викладачі (тренери) НШСУ. Створення єдиного інформаційного простору у сферах діяльності КАС ВС та НШСУ має взаємний інтерес. НШСУ є постійним комунікаційним майданчиком суддів ВС у КАС, місцевих та апеляційних адміністративних судів. Завдяки навчальним заходам судді ВС у

КАС мають можливість фахово аргументувати, роз'яснити, обговорити актуальну судову практику. Своєю чергою програма НШСУ збагачується судовою практикою ВС.

Відкриваючи тижневу онлайн-підготовку для підтримання кваліфікації суддів і помічників суддів окружних адміністративних судів ректор НШСУ Микола Оніщук висловив подяку голові КАС ВС і суддям ВС у КАС за постійний робочий контакт і досягнутий рівень співпраці, що є надзвичайно важливим для формування єдності судової практики.

До співпраці з НШСУ активно долучалися голова КАС ВС Михайло Смокович, судді Мирослава Білак, Володимир Бевзенко, Ян Берназюк, Наталія Блажівська, Анна Бучик, Микола Гімон, Олена Губська, Альберт Єзеров, Ірина Желтобрюх, Андрій Жук, Олександр Золотніков, Наталія Коваленко, Володимир Кравчук, Жанна Мельник-Томенко, Ігор Олендер, Олеся Радишевська, Олександр Стародуб, Тетяна Стрелець, Сергій Уханенко, Тетяна Чумаченко, Наталія Шевцова, Валентина Юрченко.

Судді ВС у КАС провели різного виду навчальні заходи для суддів та працівників апаратів судів та ввійшли до групи розробників навчальних курсів «Розгляд спорів щодо публічних закупівель адміністративними судами», «Підстави відкриття зразкової справи. Формування та реалізація зразкової справи в судовій практиці», «Доступ до публічної інформації: актуальна судово-практична та проблеми правозастосування», «Проблеми ефективного судового захисту в адміністративному судочинстві» «Особливості розгляду адміністративних спорів, пов'язаних із застосуванням податкового та митного законодавства», «Актуальні питання застосування норм матеріального та процесуального права адміністративними судами при розгляді публічно-правових спорів за участю військовослужбовців та інших осіб під час воєнного стану», «Особливості провадження у справах з приводу примусового повернення та видворення іноземців та осіб без громадянства за межі території України».



ФАХОВІ ЗУСТРІЧІ

У 2023 році судді ВС у КАС стали учасниками низки фахових зустрічей з актуальних питань правозастосування.

На таких діалогових і навчальних майданчиках судді діляться досвідом розгляду окремих категорій справ, з учасниками зустрічей обговорюють нинішні і потенційні правові проблеми, механізми їх розв'язання.

Суддя Олена Губська взяла участь у роботі круглого столу з обговорення проблемних питань, які виникають під час розгляду адміністративними судами справ щодо застосування заходів реагування у сфері цивільного захисту, пожежної та техногенної безпеки.

Спікерка окреслила питання щодо виконання судових рішень про застосування заходів реагування. Захід організувала Державна служба України з надзвичайних ситуацій.

Зважаючи на актуальність і важливість питання притягнення до дисциплінарної відповідальності військовослужбовців у період воєнного стану, 27.06.2023 проведено круглий стіл за участю голови КАС ВС Михайла Смоковича, секретаря судової палати з розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян Олени Калашнікової, суддів Андрія Жука та Наталії Коваленко, представників Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України та Громадської організації «Правозахисний центр «Принцип».

На круглому столі, серед іншого, обговорювалися питання запровадження пониження військовослужбовців офіцерського та сержантського складу до рядового складу шляхом застосування командирами (начальниками) дисциплінарного стягнення «позбавлення військового звання».

Суддя Ян Берназюк узяв участь у роботі круглого столу на тему «Проект Закону «Про колективні трудові спори»: актуальні питання» (18.07.2023),

організованого НШСУ та Національною службою посередництва і примирення.

Суддя Олена Губська взяла участь у навчальному семінарі «Організація та здійснення адміністративно-юрисдикційної діяльності органами Державної прикордонної служби України», який 10–13.09.2023 організувала Державна прикордонна служба України за сприяння Представництва Міжнародної організації з міграції в Україні (м. Ужгород).

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Від початку повномасштабного вторгнення росії в Україну підтримка міжнародними організаціями, проектами, фондами органів судової влади стала видимим маркером спільних зусиль із подолання викликів воєнного часу.

Продовження комунікації із зарубіжними партнерами є позитивним сигналом для України як частини європейської спільноти і для судової системи, яка беззаперечно наближається до впровадження загальноприйнятих у державах із сталими демократичними традиціями правил.

Упродовж 2023 року КАС ВС підтримував багаторічні міжнародні зв'язки, які стали більш тісними та глибокими, і демонстрував готовність до участі в розбудові нових партнерських відносин.

Зокрема, голова КАС ВС Михайло Смокович 13.03.2023 взяв участь у засіданні Наглядової Ради Проекту Ради Європи «Посилення судових та позасудових засобів захисту прав осіб, постраждалих від війни в Україні», 23.03.2023 – в офіційному відкритті Проекту Ради Європи «Посилення соціального захисту в Україні» та першому засіданні Керівного комітету проекту, 27.03.2023 – у відкритті нового Проекту Ради Європи «Підтримка судової влади України в умовах війни та післявоєнного періоду».

24.04.2023 Проект Ради Європи «Підтримка судової влади України в умовах війни та післявоєнного періоду» спільно з ВС провели круглий стіл, під час якого представили основні

положення Висновку № 25 (2022) Консультативної ради європейських суддів (КРЕС) про свободу вираження поглядів суддів.

У межах Проекту «Забезпечення ефективної реалізації права на справедливий суд (ст. 6 ЄКПЛ) в Україні» відбулася Конференція «Свобода слова для суддів та роль суддівських асоціацій у демократичній державі, яка керується верховенством права» (12.06.2023), участь в якій узяли голова КАС ВС Михайло Смокович та суддя Наталія Блажівська. Захід організовано спільно Проектом Європейського Союзу «Право-Justice», Відділом програм співробітництва Ради Європи та Радою суддів України.

27.10.2023 голова КАС ВС Михайло Смокович узяв участь в Експертному обговоренні щодо критеріїв можливості / неможливості проведення виборів / референдумів в Україні у післявоєнний час, яке організовано Комітетом Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування у співпраці та за підтримки Проекту Ради Європи «Підтримка демократичних післявоєнних виборів в Україні», що впроваджується в межах Плану дій Ради Європи для України на 2023–2026 роки «Стійкість, відновлення та відбудова».

Участь в обговоренні взяли представники

Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування, представники депутатських фракцій (груп) у Верховній Раді України, представники ЦВК, представники профільних міністерств та органів державної влади, а також громадських організацій і експертної спільноти.

Судді Мирослава Білак і Наталія Коваленко взяли участь в міжнародній конференції «Роль судової влади у виконанні рішень Європейського суду з прав людини», яку 18–23.09.2023 у м. Рига проведено в рамках головування Латвійської Республіки в Комітеті міністрів РЄ (Латвія), а суддя Тетяна Стрелець долучилася до обговорення проекту змін щодо процедур суддівської кар'єри (законопроекти) під час круглого столу «Майбутнє судової системи: обговорення проекту змін до процедур суддівської кар'єри» (07.11.2023). Цей захід організували ВККСУ, ВРП спільно з Асоціацією правників України, Проектом ЄС «Право-Justice» та програмою USAID «Справедливість для всіх».

Конструктивний і продуктивний характер має багаторічна співпраця з Німецьким фондом міжнародного правового співробітництва (IRZ). Практичних результатів досягнуто завдяки



підтримці Фондом заходів, які організує КАС ВС, організації візитів суддів адміністративних судів до судів Німеччини тощо.

У 2023 році відновлено проведення німецько-українських колоквиумів з адміністративного процесуального права, які організує Німецький фонд міжнародного правового співробітництва (IRZ). Судді Жанна Мельник-Томенко, Олександр Стародуб, В'ячеслав Хохуляк у складі української делегації взяли участь у 16-му німецько-українському колоквиумі у Вищому адміністративному суді Рейнланд-Пфальц і візиті до Адміністративного суду м. Майнц (16–22.07.2023), а суддя Анна Бучик – у 17-му німецько-українському колоквиумі (03–09.12.2023) (м. Кобленц, м. Майнц, Німеччина).

Упродовж року судді ВС у КАС співпрацювали в межах Проєкту «Судова влада і суспільство в Україні», який реалізується в межах програми міжнародної підтримки MATRA Міністерства закордонних справ Королівства Нідерландів. Національною експерткою цього проєкту є суддя Наталія Блажівська, яка взяла активну участь у роботі триденного тренінгу для українських суддів-

спікерів та пресекретарів (10-12.07.2023), у роботі нідерландсько-української конференції високого рівня «Процесуальні правила суду як методологія забезпечення передбачуваності та прозорості відправлення правосуддя» (12.10.2023).

Під час конференції «Роль адміністративного судочинства в діяльності органів державної влади задля реалізації статей 3 і 19 Конституції України» (22.09.2023) презентовано «Рекомендації здійснення ефективного адміністративного судочинства», розроблені в рамках співпраці з Проєктом «Судова влада і суспільство в Україні». Учасники обговорили їх роль для адміністративного процесу та перспективи застосування Рекомендацій у діяльності суб'єктів владних повноважень і адміністративних судів України.

У конференції, організованій Сьомим апеляційним адміністративним судом, узяли участь голова КАС ВС Михайло Смокович, секретар судової палати з розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян Жанна Мельник-Томенко, суддя Андрій Загороднюк.



У 2023 році відбулося розширення відносин у різних формах із польськими колегами.

Голова КАС ВС Михайло Смокович, судді Наталія Блажівська та Олеся Радишевська стали активними учасниками Міжнародного семінару з питань самоврядування на базі факультету права та економіки Університету Яна Длугоша (25.09.2023, м. Ченстохова, Польща) у форматі онлайн. Учасники семінару мали багатоаспектну дискусію щодо функціонування трирівневого місцевого самоврядування в Польщі та наявності або відсутності необхідності в майбутньому коригувати адміністративний поділ цієї держави. Судді ВС у КАС у своїх виступах висвітлили питання здійснення адміністративного судочинства, про місцеві податки і збори в Україні під час війни, а також отримали можливість через фаховий діалог із польськими колегами почути про їх досвід в управлінні місцевим самоврядуванням, що є важливим з огляду, зокрема, на необхідність відбудови України після війни.

Суддя Олеся Радишевська у складі делегації суддів адміністративних судів узяла участь у конференції, яку організувало керівництво Воеводського адміністративного суду 11–15.06.2023 у Варшаві (Польща).

Науковий консультант Наталія Богашева взяла участь у пленарному засіданні Польсько-українського клубу конституціоналістів і конференції на тему «Конституційні наслідки вступу України до Європейського Союзу та НАТО», що організувала 05–10.11.2023 Вища школа права і адміністрування Жешувської вищої школи в межах Програми «Досконала наука II» спільно з Польсько-українським клубом конституціоналістів (Польща).

Суддя Олена Губська взяла участь у роботі Міжнародної конференції «Права людини: європейська перспектива» (14–19.11.2023), організованої Конституційним судом Польщі. Захід відбувся за участю, зокрема, голів і суддів Конституційного суду Польщі, Конституційного суду Бельгії, Консти-

туційного суду Латвії, Конституційного суду Боснії і Герцеговини, Верховного суду Польщі, Вищого адміністративного суду Польщі.

Суддя Семен Стеценко взяв участь у щорічній міжнародній конференції «Право і суспільне благо», яку 27–30.06.2023 в університеті Оксфорд Брукс організувало Товариство дослідників права (Society of Legal Scholars (SLS) (м. Оксфорд, Великобританія), а суддя Олеся Радишевська – у навчанні в Ліверпульській літній школі з питань права Ради Європи, яку 30.06–16.07.2023 організував Ліверпульський університет спільно з PE (м. Ліверпуль, Великобританія).

Обмін досвідом

КАС ВС завжди прихильний до обміну досвідом і підтримання інституційних відносин на національному та міжнародному рівнях.

З метою доопрацювання матеріалів навчального курсу для суддів адміністративних судів України щодо застосування принципу юридичної визначеності відповідно до європейських стандартів секретар судової палати з розгляду справ щодо захисту соціальних прав Андрій Рибачук і суддя Сергій Уханенко у складі української делегації відвідали м. Вільнюс (Литовська Республіка).

У межах візиту відбулася зустріч із суддями Верховного адміністративного суду Литовської Республіки. Під час зустрічі українські судді ознайомилися з практикою адміністративних судів Литви, розглянули питання щодо реалізації права на соціальне забезпечення, єдності судової практики та інструментів її забезпечення.

Члени делегації поспілкувалися із суддями Конституційного суду Литви, відвідали Національну судову адміністрацію Литви, провели робочі засідання з підготовки матеріалів навчального курсу для суддів адміністративних судів. Учасники визначили обсяг і структуру курсу, доопрацювали матеріали, а також окреслили питання щодо апробації цього курсу.

Візит організовано в межах проектів Ради Європи «Підтримка судової влади України в умовах війни та післявоєнного періоду» і «Посилення соціального захисту в Україні», що впроваджуються на виконання Плану дій Ради Європи для України «Стійкість, відновлення та відбудова» на 2023–2026 роки.

Суддя Олеся Радишевська взяла участь у навчальному візиті з питань незалежності судової влади, який 25.08.–03.09.2023 організував Німецький фонд міжнародного правового співробітництва (IRZ) для суддів з України, Грузії та Республіки Молдова (м. Ганновер, м. Брауншвейг, м. Берлін, Німеччина).

Начальник відділу інформатизації та захисту інформації КАС Андрій Гусєв 13–17.11.2023 взяв участь у навчальному візиті до м. Бонн, який організували Проект «Партнерство для зміцнення кібербезпеки» та Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ) за сприяння Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України для керівників вищої ланки організацій Державного сектору, що мають потенційні кіберризики (Німеччина).



КОМУНІКАЦІЯ ІЗ СУСПІЛЬСТВОМ

Від початку своєї роботи КАС ВС демонструє якісно інший підхід до взаємодії із суспільством, в основі якого є публічність і відкритість усієї діяльності. Комунікація суду є системною, спрямованою на поінформованість суспільства про діяльність суду, про попередній досвід і нинішні виклики.

РОЗГЛЯД ЗАПИТІВ І ЗВЕРНЕНЬ

У 2023 році у зв'язку зі змінами в структурі та штатному розписі апарату ВС і скороченням чисельності працівників структурного підрозділу, відповідального за розгляд звернень громадян і надання публічної інформації, до процесу підготовки проектів відповідей на звернення та запити долучалися працівники відділів забезпечення роботи судових палат. Незважаючи на такі зміни, завдяки злагодженій роботі в КАС ВС забезпечено реалізацію конституційного права громадян на звернення, права на доступ до публічної інформації та інших передбачених законом прав осіб на отримання інформації.

Упродовж року опрацьовано 14 395 звернень (заяв, скарг, клопотань, пропозицій від громадян та організацій), інформаційних запитів і запитів на публічну інформацію, що надійшли до суду в письмовій формі та усно, у телефонному режимі.

Із загальної кількості опрацьованих звернень і запитів 13 200 становлять усні звернення та запити, які надійшли в телефонному режимі, та 1195 – письмові документи, з яких: 310 звернень,

79 запитів про надання публічної інформації, 67 адвокатських запитів, 2 звернення народних депутатів України, 737 інших запитів (запити про отримання інформації щодо розгляду справ від учасників справ, органів державної влади при здійсненні ними своїх функцій тощо).

Кількість нерозглянутих звернень та інформаційних запитів станом на 29.12.2023 становить 14 документів.

Переважна більшість звернень і запитів стосувалася надання інформації про стан розгляду справ, прискорення касаційного розгляду справ, видачу копій судових рішень, повернення судового збору, ознайомлення з матеріалами справ, скерування справ після касаційного розгляду. Не втратили своєї актуальності й питання щодо отримання копій листів про правові висновки ВС.

Усі звернення громадян і запити про надання інформації опрацьовано в межах строків, визначених законодавством.

У 2023 році заступник керівника Апарату Верховного Суду – керівник секретаріату КАС провела один особистий прийом громадян.

З метою виявлення та усунення причин, що

можуть зумовити порушення прав громадян, у секретаріаті щомісяця здійснюється аналіз звернень і запитів, що надходять до суду, об'єктивно висвітлюються актуальні та/або проблемні питання, уносяться пропозиції щодо можливих шляхів їх вирішення, удосконалення роботи.

Щомісяця на офіційному вебсайті суду висвітлюються статистичні показники розгляду звернень і запитів про надання публічної інформації.

ДІАЛОГ З ЮРИДИЧНОЮ СПІЛЬНОТОЮ

Справедливе правосуддя – це правосуддя відкрите для громадськості.

Цьогоріч судді вели активну комунікацію в межах, сумісних з їхнім статусом, із представниками професійної юридичної спільноти на вже традиційних заходах і на нових дискусійних майданчиках.

Заходами загального правничого спрямування були IX Національний судовий форум «Актуальні питання з розгляду спорів, пов'язаних із захистом прав фізичних осіб в умовах воєнного стану в Україні» (26.04.2023), який організувала Асоціація розвитку суддівського самоврядування України спільно з Представництвом Норвезької ради у справах біженців (NRC) в Україні, XI Міжнародний судово-правовий форум (13–14.07.2023), організований «Юридичною практикою», VII Харківський міжнародний юридичний форум (25–29.09.2023), проведений спільно Міністерством економіки України, Міністерством освіти і науки, Міністерством юстиції та Національним юридичним університетом імені Ярослава Мудрого.

На теми «Митні та податкові спори в умовах воєнного стану. Правова доктрина та практика Верховного Суду» (24.03.2023), «Актуальні питання правозастосування при розгляді соціальних спорів в умовах воєнного стану» (30.06.2023) говорили на правових практикумах, організованих юридичним журналом «Право України» та юридичним порталом «Ratio Decidendi».

Про тенденції судової практики з розгляду

податкових спорів, зокрема у воєнний період, також ішлося під час круглого столу, організованого Комітетом підприємців з податкових питань при Торгово-промисловій палаті України (13.01.2023), під час конференцій «Податкові перевірки: нові виклики» (22.02.2023), «Блокування податкових накладних» (03.05.2023), «Воєнний стан: податкові виклики» (03.11.2023), X Business&Legal Tax Forum (18.10.2023), організованих «Юридичною практикою», V Судового форуму (24.03.2023), Business Protection 2023 – A2B Forum (30.06.2023), організованого Асоціацією адвокатів України.

Спільно з Асоціацією правників України ВС провів вебінар для правників (27.06.2023) з питань призначення і перерахунку пенсій військовослужбовцям та поліцейським. На запрошення цієї ж асоціації судді ВС узяли участь у II Форумі з трудового права (23.11.2023).

Масштабною платформою, де було обговорено проблемні питання функціонування органів державної влади за найбільш актуальними напрямками в умовах активної збройної агресії росії проти Української незалежності та територіальної цілісності, став освітньо-науковий інтенсив «500 днів супротиву очима правоохоронців і правозахисників» (06.07.2023), який відбувся за ініціативи Департаменту освіти, науки та спорту МВС.

Актуальні питання водних ресурсів в Україні в контексті війни та кліматичної кризи обговорено під час Національного форуму «Вода в промисловості та АПК в умовах війни та кліматичної кризи» (26-27.09.2023). Захід організовано Всеукраїнською асоціацією органів місцевого самоврядування «Асоціація об'єднаних територіальних громад», на базі Платформи «Безпека: Екологія», у партнерстві з Асоціацією професіоналів довкілля РАЕВ, Офісом сталих рішень і Геологічною інвестиційною групою.

Суддя ВС у КАС Мирослава Білак долучилася до роботи конференції «Closed data conference 4.0:

Виклики воєнного стану та відбудови», присвяченій темі відкритих даних (20.10.2023). Конференцію організувала Фондація DEJURE за фінансової підтримки National Endowment for Democracy (NED) і Антикорупційної ініціативи ЄС (EUACI).

Роль юридичної допомоги в гуманітарному реагуванні, захист прав дітей в умовах реформування системи інституційного догляду та в перспективі повоєнного відновлення, судовий захист прав ВПО – ці та інші питання розглянули під час юридичного форуму «Захист прав ВПО: виклики та горизонти» (07.12.2023). Захід організував Благодійний фонд «Право на захист» за підтримки УВКБ ООН.

ВС на цих заходах представляли голова КАС ВС Михайло Смокович, секретар судової палати

з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів Раїса Ханова, секретар судової палати з розгляду справ щодо захисту соціальних прав Андрій Рибачук, судді Мирослава Білак, Ян Берназюк, Наталія Блажівська, Анна Бучик, Микола Гімон, Ігор Дашутін, Альберт Єзеров, Ірина Желтобрюх, Андрій Жук, Наталія Коваленко, Володимир Кравчук, Ігор Олендер, Олеся Радишевська, Олександр Стародуб.



ДІТЯМ ПРО СУД

Напередодні Дня Конституції України підбито підсумки II Всеукраїнського конкурсу з правового просвітництва «Конституція для всіх: і великих, і малих», метою якого є популяризація Конституції України, формування у дітей правового світогляду та правової культури, розвиток громадянської освіченості.

У межах конкурсу розглядалися відеоролики-презентації, на яких колективи дітей молодшого та середнього шкільного віку, від 6 до 12 років, декламують вірші Володимира Читая з книжки «Конституція для всіх: і великих, і малих».

Цьогоріч близько 400 команд (майже три тисячі дітей) опублікували свої відео на офіційному ютуб-каналі конкурсу, серед яких було визначено 25 переможців.

Суддя ВС і засновник Всеукраїнського право-освітнього руху «Конституція для всіх: і великих, і малих» Володимир Кравчук зауважив, що свідомих громадян потрібно виховувати з дитинства. Саме майбутнє покоління невдовзі відбудуватиме нашу країну і творитиме правову культуру вільної нації. Радіємо, що з кожним роком слова «Конституція для всіх» набувають ще вагомішого значення і сенсу завдяки нашим маленьким активним громадянам!

У 2023 році ВС утретє взяв участь у фестивалі для дітей та підлітків «НЕОсвітній Арсенал», який 22–24.09.2023 відбувся у Мистецькому арсеналі. Уже традиційно ВС запропонував дітям «Урок справедливості», під час якого школярі після перегляду навчального анімаційного фільму мають можливість як судді чесно і справедливо вирішити суперечку, що виникла між персонажами.

Цього року урок провів суддя Ян Берназюк, який розказав школярам, для чого потрібен суд і як він може допомогти вирішити суперечку.

Під час імprovізованого судового засідання школярі були дуже активними й наполегливими у доведенні власної думки. Вони жваво дискутували та обговорювали різні варіанти розв'язання спору.

15.04.2023 суддя Володимир Кравчук долучився до семінару з професійної орієнтації на тему «Рішуче йди до мети» для учнів старших класів Кловського ліцею № 77, під час якого він розповів про важливість Конституції України, усвідомлення власної гідності та свободи кожною людиною. Також він повідомив про те, як відбувається захист прав в адміністративному судочинстві.

Крім того, судді ВС поділилися власним досвідом на шляху до суддівської мантії. Учні розповіли лекторам про свої плани на майбутнє і те, ким хочуть стати після завершення навчання.

Наприкінці семінару судді відповіли на запитання старшокласників. Слухачі також отримали на згадку книгу Володимира Читая «Конституція для всіх: і великих, і малих».

Суддя Альберт Єзеров став одним з авторів підручника для 10-го класу «Правознавство (профільний рівень)», який цьогоріч у квітні отримав гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України».

Зміст підручника містить теоретичний матеріал для профільного вивчення правознавства та практичні завдання для формування вмінь застосовувати знання норм права під час розв'язання життєвих ситуацій і вибору моделі правової поведінки. Підручник підготовлено відповідно до навчальної програми з правознавства для 10-11 класів (профільний рівень) закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки від 23.10.2017 № 1407. Методичний апарат підручника сприятиме розвитку навичок критичного мислення та предметних компетентностей десятикласників. Система завдань для роботи в командах та індивідуально, матеріали для практичних занять та уроків узагальнення знань дозволять учителям оптимально реалізувати діяльнісний підхід.



ДІАЛОГ ЗІ СТУДЕНТСТВОМ

Судді ВС у КАС відкриті до спілкування зі студентами та постійно долучаються до різноманітних освітніх проєктів.

Суддя Альберт Єзеров долучився до команди викладачів XI Літньої школи «Верховенство права і конституціоналізм» (06–13.08.2023), під час роботи якої дав характеристику застосування судами положень Конституції України.

Суддя Людмила Єресько під час Літньої школи «Реальний суд: роль судової влади у захисті прав людини під час війни та небезпеки» (13–19.08.2023) на прикладі актуальних кейсів розповіла про виклики, з якими стикаються адміністративні суди під час розв'язання публічних спорів. Цей захід був частиною проєкту, реалізованого на запит ВС і НШСУ.

Актуальні питання європеїзації судочинства обговорили під час Літньої академії міжнародного права (21–24.08.2023). Зокрема, суддя Олеся Радишевська розповіла про європеїзацію адміністративного судочинства України. Захід

організували Програма підтримки ОБСЄ для України та ВС.

Суддя Мирослава Білак узяла участь у професійно-освітньому курсі для молоді «Державотворець: молодь важлива», який проходив на базі Київської школи державного управління імені Сергія Нижного.

Спікерка 15.08.2023 висвітлила тему «Судова система: хто в Україні відновлює справедливість?» та поділилася власним досвідом на шляху до професії судді.

Ще однією формою комунікації з молоддю є проведення лекцій і зустрічей. Зокрема, суддя Надія Данилевич провела зустріч зі студентами факультету адміністрування кафедри права територіального самоврядування факультету права і адміністрування Ягеллонського університету у м. Краків, суддя Семен Стеценко в межах Дня правничої кар'єри 09.11.2023 провів онлайн-зустріч із студентами юридичного факультету Запорізького національного університету.

На таких зустрічах обговорюються окремі питання права і судової практики, а також судді відповідають на питання учасників.



Упродовж року, з дотриманням умов безпеки, КАС ВС забезпечив систематичне проведення екскурсій для студентської молоді. Екскурсії проводять працівники апарату, які дозволяють сформувати уявлення про роботу КАС ВС, історію його створення та розвитку, про діяльність суддів і працівників апарату. Під час екскурсій відвідувачі завжди мають можливість поспілкуватися із суддею, відвідати зали судових засідань. У 2023 році студентам запропоновано інтерактивну екскурсію з можливістю подати до суду касаційну скаргу, відстежити її рух з канцелярії суду до судді та судового засідання. Також в юних правників є можливість узяти участь у модельному судовому засіданні з розгляду судової справи за «поданою» касаційною скаргою.

У звітному році в КАС ВС пройшли практику 2 студенти Київського національного університету імені Тараса Шевченка і 1 студент Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій Національної академії Служби безпеки України.

На наше переконання, такі заходи сприяють наближенню розуміння студентами-правниками свого майбутнього місця і ролі в юриспруденції, допомагають визначитися з можливим вибором спеціалізації, галузі права, в якій студенти бачать свою професійну діяльність.

МЕДІААКТИВНІСТЬ

Комунікація – одне з пріоритетних завдань на шляху до посилення довіри громадян до судової влади та правосуддя. З метою ефективної взаємодії із суспільством КАС ВС продовжує розповідати про свою діяльність та інформувати про правові позиції, висловлені в судових рішеннях та їх огляди, статистичні показники надходження та розгляду судових справ, організовані заходи та заходи, в яких беруть участь судді ВС у КАС, обмін досвідом з міжнародними колегами, тренерську роботу суддів, спілкування зі студентами і школярами на правову

тематику, а також про волонтерську та позаробочу діяльність.

Свою відкритість до суспільства КАС ВС демонструє не лише через обговорення актуальних правових позицій, а й шляхом висвітлення тих проблемних питань, які постали перед адміністративними судами в умовах воєнного стану.

У 2023 році комунікативний супровід діяльності КАС ВС характеризується такими показниками:

- 20 пресрелізів (кейсів) щодо висвітлення правових позицій, викладених у судових рішеннях;
- 101 матеріал за результатами проведення вебінарів, семінарів-практикумів, міжнародних зустрічей, лекцій;
- 8 швидких новин;
- 10 повідомлень про позаробочі заходи КАС ВС у соціальних мережах «Фейсбук» та «Інстаграм»;
- 4 публікації суддів ВС у КАС (блоги, інтерв'ю).

Погляди суддів із важливих питань і правові позиції судів під час розв'язання спорів поширюються на зовнішню аудиторію через сайт і соціальні мережі ВС та засоби масової інформації.

Про важливі судові рішення КАС ВС, просвітницьку й громадську діяльність суддів інформуємо громадян через соціальні мережі «Фейсбук», «Телеграм», «Твітер», «Інстаграм». Кількість підписників цих каналів комунікації дедалі збільшується.

ДОСТУПНИЙ СУД



ВЕБСТОРІНКА ВС НА ВЕБПОРТАЛІ «СУДОВА ВЛАДА УКРАЇНИ»
[HTTPS://SUPREME.COURT.GOV.UA/SUPREME/](https://supreme.court.gov.ua/supreme/)



СПИСОК СПРАВ, ПРИЗНАЧЕНИХ ДО РОЗГЛЯДУ
[HTTPS://SUPREME.COURT.GOV.UA/SUPREME/GROMADYANAM/KAS/](https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/kas/)



СТАН РОЗГЛЯДУ СПРАВ
[HTTPS://COURT.GOV.UA/FAIR/SUD9921/](https://court.gov.ua/fair/sud9921/)



СПИСОК АВТОМАТИЧНО РОЗПОДІЛЕНИХ СПРАВ
[HTTPS://SUPREME.COURT.GOV.UA/SUPREME/GROMADYANAM/AUTO_CASES/](https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/auto_cases/)



ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР СУДОВИХ РІШЕНЬ
[HTTPS://REYESTR.COURT.GOV.UA/](https://reyestr.court.gov.ua/)



ОФІЦІЙНИЙ АКАУНТ ВС В СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ FACEBOOK
[HTTPS://WWW.FACEBOOK.COM/SUPREMECOURT.UA/](https://www.facebook.com/supremecourt.ua/)



АКАУНТ У СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ INSTAGRAM
[HTTPS://WWW.INSTAGRAM.COM/SUPREMECOURT_UA/](https://www.instagram.com/supremecourt_ua/)



ОФІЦІЙНИЙ АКАУНТ ВС У СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ TWITTER
[HTTPS://TWITTER.COM/SUPREMECOURT_UA](https://twitter.com/supremecourt_ua)



ОФІЦІЙНИЙ КАНАЛ У TELEGRAM
[T.ME/SUPREMECOURTUA](https://t.me/supremecourtua)



ОФІЦІЙНИЙ КАНАЛ У YOUTUBE
[HTTPS://WWW.YOUTUBE.COM/@SUPREMECOURTUA](https://www.youtube.com/@supremecourtua)



ТЕЛЕГРАМ ЧАТ-БОТ ЄДИНОГО ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВОГО ЦЕНТРУ ВЕБПОРТАЛУ «СУДОВА ВЛАДА УКРАЇНИ»
[T.ME/COURTGOVUABOT](https://t.me/courtgovuabot)



КАСАЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД
У СКЛАДІ ВЕРХОВНОГО СУДУ

📍 м. Київ, вул. Князів Острозьких, 8, корп. 5, 01029

☎ (044) 280 43 30, факс 280 85 40

🌐 <http://supreme.court.gov.ua/supreme>

✉ kas@supreme.court.gov.ua

ВИДАВЕЦЬ: ТОВ «ВД "ДАКОР"»

Свід. ДК № 4349 від 05.07.2012

📍 м. Київ, просп. Берестейський 56, 03057

☎ 067-153-96-73 ✉ vd_dakor@ukr.net 🌐 <http://dakor.kiev.ua>